

Versterking Samenwerking

OPLEIDINGSSCHOOL
De Stedendriehoek

Onderzoeksverslag Ouderbetrokkenheid

Hoe ouderbetrokkenheid kan worden verhoogd

Borgloschool

de Flint
openbare basisschool

SAXION

**R.K. Basisschool
Martinus Twello**

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoeksverslag van de projectgroep 'Ouderbetrokkenheid' die participeert binnen het Project Versterking Samenwerking (PVS). Dit verslag is gemaakt door leerkrachten uit het basisonderwijs in samenwerking met docenten van Saxion pabo Deventer.

De deelnemende basisscholen waren rkbs Martinus Twello (Helène ten Broeke en Erik Kruisselbrink), obs de Flint (Martijn Lelieveld) en obs Borgloschool (Marissa Völkers). Deze scholen zijn begeleid door docenten van Saxion pabo Deventer (Larissa Odendaal en Sam Moeke). René Berends, 'plaatsvervangend' lector van het lectoraat Vernieuwingsonderwijs van Saxion, was als adviseur betrokken bij dit onderzoek. Deze samenwerking heeft geleid tot een praktische aanpak voor het betrekken van ouders op basis van gedegen onderzoek. In dit paper wordt verslag gedaan van het onderzoek en dat heeft geresulteerd in duidelijke, concrete adviezen voor het werkveld om de ouderbetrokkenheid te verhogen op basisscholen.

Er zijn diverse vormen van gezinssamenstellingen. Als er in dit onderzoek ouders staat, kunt u ook ouder, verzorger(s) of andere mensen hebben die een primaire opvoedtaak hebben.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Samenvatting van het onderzoek	5
Inleiding	6
Theoretisch kader	8
Methode / aanpak	20
Resultaten	23
Conclusies	31
Discussie	44
Aanbevelingen	46
Referentielijst	53
Bijlagen	59
Bijlage 1 Gebruikte vragenlijsten belemmerende en bevorderende factoren	60
Bijlage 2 Verwijzing presentatie Ouderbetrokkenheid	64
Bijlage 3 Handleiding en vragenlijsten bevorderende en belemmerende factoren	65
Bijlage 4 Activiteit Visie op ouderbetrokkenheid	71
Bijlage 5 Activiteit Startgesprekken	72
Bijlage 6 Activiteit Ouders goed en tijdig informeren	73
Bijlage 7 Activiteit Huiswerk	74
Bijlage 8 Handleiding vragenlijst borging/evaluatie	76

Samenvatting van het onderzoek

Scholen zijn continu op zoek naar het vergroten van de kwaliteit van hun onderwijs. Uit onderzoek blijkt dat het betrekken van ouders bij het onderwijs aan hun kind zorgt voor betere opbrengsten (Desforges & Abouchaar, 2003; Epstein, 2001, 2004; Hoover-Dempsey et al., 2005; Sardes, 2013; Smit, et al. 2006, 2007).

Dit onderzoek richt zich op het in kaart brengen van wat gedaan kan worden om de ouderbetrokkenheid te vergroten en wat daarbij specifieke bevorderende en belemmerende factoren zijn. Hierbij is de onderzoeksvraag: *Hoe kan de ouderbetrokkenheid op basisschool De Flint, Borgloschool en Martinus Twello worden verbeterd, rekening houdend met de in de literatuur als succesvol beschreven activiteiten en de daarbij behorende bevorderende en belemmerende factoren?* geformuleerd. Uit de bestudeerde literatuur is gebleken dat een visie en beleid op ouderbetrokkenheid, startgesprekken, ouders frequent en tijdig informeren en huiswerk succesvolle activiteiten zijn en significant bijdragen aan een grotere ouderbetrokkenheid. Per activiteit is in kaart gebracht welke bevorderende en belemmerende factoren een rol spelen. De uit de literatuur gedestilleerde factoren zijn getoetst op elke deelnemende school middels interviews bij de directeur, zes leerkrachten en acht willekeurig gekozen ouders. De hiervoor opgestelde interviewleidraad bestond uit open vragen met als doel zo rijk mogelijke antwoorden te verkrijgen. Aan de hand van de gegeven antwoorden is in kaart gebracht in hoeverre een bepaalde factor op een school aan de orde is. Op basis hiervan is voor elke school een op de bestudeerde literatuur gebaseerd advies geschreven met daarin beschreven welke factoren op voldoende wijze aan de orde waren en welke factoren nog aandacht behoeften.

Geconcludeerd kon worden dat elke school meer aandacht moest besteden aan ouderbetrokkenheid maar dat het per school verschilde waar de meeste aandacht naar uit moest gaan. Omdat slechts drie scholen uit dezelfde stad hebben meegedaan aan dit onderzoek, zijn de uitkomsten niet te generaliseren. Hiervoor is uitgebreider onderzoek nodig met een grotere steekproef. Ook een groter aantal te interviewen personen per school zouden de uitkomsten betrouwbaarder kunnen maken. Desalniettemin is per deelnemende school een redelijk tot goed beeld gevormd van hetgeen wordt ondernomen ten behoeve van ouderbetrokkenheid en op basis hiervan is een praktisch bruikbaar advies geschreven.

Inleiding

De rol die ouders spelen bij het schoolsucces van hun kinderen moet niet onderschat worden. Alom wordt het belang van betrokkenheid van ouders onderschreven. Veel onderzoeken wijzen uit dat betrokkenheid van ouders van positieve invloed is op de schoolse ontwikkeling van hun kind(eren) (Desforges & Abouchaar, 2003; Epstein, 2001, 2004; Hoover-Dempsey et al., 2005; Sardes, 2013; Smit, et al. 2006, 2007).

Ouderbetrokkenheid blijkt volgens verschillende onderzoeken zowel direct en indirect als op korte en lange termijn de schoolse ontwikkeling van kinderen positief te beïnvloeden (Smit, 2007 et al.; Epstein, 2001, 2004). Naast een positieve bijdrage aan de leerprestaties, is er ook een positieve invloed op het welbevinden, de motivatie, het zelfbeeld en de zelfwaardering van kinderen (Boethel, 2003, 2004; Henderson & Mapp, 2002; Jordan, Orozco & Averett, 2001; Smit, Driessen & Doesborgh, 2002). Het inzicht dat ouderbetrokkenheid ertoe doet, wordt inmiddels breed gedeeld door wetenschappers, leraren, ouders, politiek en samenleving. Dit is af te leiden uit het feit dat het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) regelmatig brieven naar de Kamer stuurt over dit onderwerp. Daarin staat dat het ministerie het belangrijk vindt ouders veel te betrekken bij het onderwijs van hun kind(eren) (Rijksoverheid, 2012, 2013, 2014).

Aan dit onderzoek deden drie scholen mee. Rkbs Martinus Twello, obs de Flint en obs Borgloschool. De rkbs Martinus Twello is een middelgrote school met ongeveer 300 kinderen. De school staat in Twello. Dat is een dorp dat ongeveer acht kilometer van Deventer ligt en ongeveer 16.000 inwoners telt. In Twello wonen overwegend mensen met een Nederlandse achtergrond. De school zorgt voor kwalitatief hoogstaand, eigentijds en boeiend basisonderwijs, met als doel kinderen op te leiden die zijn toegerust op het (samen)werken en (samen)leven in de 21ste eeuw.

De Borgloschool is een openbare basisschool in Deventer met ongeveer 150 leerlingen. Deventer is een stad met ongeveer 100.000 inwoners. Er wonen veel verschillende bevolkingsgroepen. Een grote groep inwoners heeft een migratieachtergrond. Deze groep komt uit overwegend niet-westerse landen. Die verscheidenheid zie je op de Borgloschool terug. Dit maakt het geven van onderwijs uitdagend, omdat er grote verschillen in niveau en achtergronden tussen de kinderen zijn. De Borgloschool wil een fijne, gezellige en veilige wijksschool zijn, centraal in de wijk, een

school met kleine klassen en persoonlijke aandacht, actief en betrokken in het buurtleven, met oog voor wat er in de buurt speelt. De Borgloschool is een academische basisschool. Dat wil zeggen dat de leerkrachten opgeleid zijn in het doen van onderzoek op hun school.

De Flint staat ook in Deventer. Het is een openbare basisschool met ongeveer dezelfde populatie als de Borgloschool. De Flint heeft ongeveer 250 kinderen. De Flint wil een kleurrijke, levendige school zijn met een open sfeer. Kinderen leren veel en maken er een belangrijke ontwikkeling door. Naast het leren van schoolse vakken, leren kinderen wie ze zijn, waar ze staan en hoe ze een bijdrage kunnen leveren aan een betere wereld. Als de weging van de scholen in ogenschouw wordt genomen (scholenopdekaart.nl, 2016), dan presteren de drie scholen naar wat van ze verwacht mag worden.

In de praktijk ervaren de Martinus Twello, Borgloschool en de Flint wisselende successen bij het betrekken van ouders bij de schoolse ontwikkeling van hun kind(eren). Voor de scholen is het een puzzel hoe 'meer' ouders betrokken kunnen worden. Er zijn wisselende ervaringen; soms succesvol en soms ook teleurstellend. Op elke school geldt dat het belang van ouderbetrokkenheid wordt onderschreven. Er is op de scholen behoefte om 'succesfactoren' ten behoeve van ouderbetrokkenheid te onderzoeken.

Dit onderzoek is gericht op welke wijze ouderbetrokkenheid kan bijdragen aan het verhogen van de onderwijsopbrengsten teneinde die opbrengsten op de deelnemende scholen te verbeteren. Het onderzoek richt zich daarbij ook op het in kaart brengen van factoren die een rol spelen bij het inzetten van effectief bewezen acties ten behoeve van het vergroten van ouderbetrokkenheid. Het zal handvatten bieden voor de scholen om ouderbetrokkenheid concreet vorm te geven. De hieruit voortkomende voorlopige onderzoeksvragen zijn:

- Op welke wijze draagt ouderbetrokkenheid bij aan het verhogen van de onderwijsopbrengsten?
- Op welke wijze kan ouderbetrokkenheid ingezet worden bij het verhogen van de onderwijsopbrengsten op elk van de aan dit onderzoek deelnemende scholen (rkbs Martinus Twello, Borgloschool en de Flint), gegeven de kenmerken van de afzonderlijke scholen?

In dit verslag leest u de opzet en resultaten van het onderzoek

Theoretisch kader

Dit onderzoek, en meer in algemene zin, het onderwijs staat in het teken van het streven naar hogere onderwijsopbrengsten. Allereerst wordt toelicht wat in het kader van dit onderzoek wordt verstaan onder onderwijsopbrengsten. Zo kan onder onderwijsopbrengsten worden verstaan datgene wat een kind aan kennis opdoet. Dat kinderen zich ook sociaal ontwikkelen, betere leerstrategieën verwerven en/of de maatschappij kritisch kunnen bekijken, wordt dan niet meegenomen. Het begrip onderwijsopbrengsten kan dan ook in een enge en een bredere zin worden benaderd. Het nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling (SLO) focust zich bij haar toelichting op onderwijsopbrengsten op het leerplan of curriculum, ofwel op de inhoud van het onderwijs. SLO beschrijft dat deze onderwijsopbrengsten middels opbrengstgericht werken bereikt kunnen worden. Bij opbrengstgericht werken ligt volgens SLO (2010) veel nadruk op de analyse van gegevens over de vorderingen van leerlingen. Voor het funderend onderwijs (basisonderwijs en voortgezet onderwijs) gaan ze van drie perspectieven op het curriculum uit: pedagogisch, inhoudelijk en maatschappelijk. De kennis van de leerlingen wordt hierbij als belangrijkste beschouwd en wordt het meest uitgebreid gevolgd. De Onderwijsraad (2007) kijkt in haar toelichting op het begrip onderwijsopbrengsten minder naar wat een kind moet kunnen en leren, maar richt zich vooral op de functie van de school. De Onderwijsraad onderscheidt in het onderwijs een drietal hoofdfuncties: kwalificatie, selectie/allocatie en socialisatie. Bij de kwalificatiefunctie gaat het om de vraag of het onderwijs de leerlingen uitrust met kennis, vaardigheden en houdingen die relevant zijn voor de arbeidsmarkt en waarmee een schoolverlater zich in de samenleving kan handhaven en ontwikkelen. Onderwijs bereidt kinderen voor op verschillende posities in de samenleving. De school functioneert daarbij als het ware als een 'sorteermachine' die verschillende categorieën leerlingen toewijst aan posities in de samenleving (selectie/allocatie). Onderwijs zorgt er ook voor dat algemeen geldende normen en waarden die mensen voor het functioneren in de samenleving nodig hebben worden overgedragen. Dit wordt de socialisatiefunctie genoemd (Onderwijsraad, 2007). In het verlengde van de Onderwijsraad, voegt Biesta (2015) daaraan toe dat het de functie van onderwijs en opvoeding is om kinderen op een *volwassen* manier te begeleiden tot volwassenheid. Biesta ziet als

belangrijke doelen van onderwijs de leerlingen te vormen (op te voeden) tot vrije, zelfstandige burgers, die kritisch kunnen denken en handelen en die mee willen bouwen aan een zich altijd ontwikkelende democratie. Kennis, sociale vaardigheden en leerproces zijn dan de middelen om de kinderen te vormen. Net als de Onderwijsraad spreekt ook hij over de begrippen kwalificatie en socialisatie. Anders dan de Onderwijsraad, die vooral naar maatschappelijke functies van het onderwijs kijkt, verwijst Biesta naar subjectivering als derde functie. Biesta beoogt daarmee persoonlijke vorming te bewerkstelligen, gebaseerd op de eigenheid van de leerling en op de vrijheid van de leerling om zijn leven naar eigen goeddunken in te richten. Ook verstaat Biesta er onder dat een leerling zich leert verhouden ten opzichte van de kennis, vaardigheden en attitudes die hij zich bij het kwalificeren en socialiseren eigen maakt. Ter verduidelijking stelt Biesta dat het op school niet alleen gaat om het verwerven van objectieve kennis, maar dat leerlingen zich tot die kennis moeten leren verhouden. De omgeving van leerlingen speelt hierbij een invloedrijke rol. Naast de school hebben de opvoeders van de leerling een minimaal zo belangrijke rol ten behoeve van deze onderwijsopbrengsten. De visie van Biesta is de meest brede kijk op onderwijsopbrengsten en daarom volgen we die visie als er gesproken wordt over onderwijsopbrengsten.

Ouderbetrokkenheid is de laatste jaren een 'hot item'. Op 15 juli 2013 is een uitgebreide brief van staatsecretaris Dekker van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OC&W) naar de Tweede Kamer gegaan. Daarin werd het belang van ouderbetrokkenheid benadrukt. Er stond onder andere in dat ouders een cruciale factor zijn in het verhogen van het school- en studiesucces van hun kinderen. Uit verschillende onderzoeken komt naar voren dat het betrekken van ouders bij het onderwijs van hun kinderen een positieve invloed lijkt te hebben op de cognitieve ontwikkeling en prestaties van leerlingen (Bakker, Denessen, Dennissen, & Oolbakkink-Marchand, 2002; Emmelot, Van Schooten & Timman, 2001; Epstein, 2001; Gordon, 1979; Smit, 2006; Smith & O'Day, 1991). Ouderbetrokkenheid wordt daarom ook beschouwd als een van de belangrijke componenten, dan wel kenmerken, van effectieve scholen (Chrispeels, 1996; Epstein, 2001; Sanders & Epstein, 1998; Scheerens & Bosker, 1997). Naast effecten op de schoolse prestaties van kinderen, zijn er in verschillende onderzoeken ook positieve effecten gevonden van ouderbetrokkenheid op het sociaal functioneren van leerlingen. Het gaat dan over aspecten als het gedrag van leerlingen, hun motivatie, sociale competenties, de relaties tussen leraar en leerling en de relaties tussen

leerlingen onderling (Boethel, 2003; Henderson & Mapp, 2002; Jordan, Orozco & Averett, 2001). Recente onderzoeken tonen aan wat ouderbetrokkenheid oplevert (Desforges & Abouchaar, 2003; Fan & Chen 2001; Hill & Tyson 2009,). Deze onderzoeken geven aan dat een hogere ouderbetrokkenheid een positieve invloed heeft op de ontwikkeling van kinderen. Daarnaast werd ondervonden dat een hoge betrokkenheid van ouders samenhangt met een lager doublurecijfer, minder schooluitval, betere prestaties en een hogere doorstroming naar het voortgezet onderwijs (Hoover-Dempsey et al., 2005). Dit geldt voor ouders van verschillende culturele achtergronden en met een divers opleidings- en inkomensniveau (Henderson & Mapp, 2002). Voor alle kinderen met alle soorten ouders werkt een goede ouderbetrokkenheid dan ook opbrengstverhogend.

Begrip ouderbetrokkenheid

Zowel in de literatuur als in de praktijk van het Nederlandse (basis)onderwijs wordt de term ouderbetrokkenheid naast andere, gerelateerde begrippen gehanteerd. Onder anderen de termen *onderwijskundig partnerschap* en *ouderparticipatie* worden toegepast.

Het begrip *onderwijskundig partnerschap* wordt internationaal gebruikt als een bruikbaar concept om betekenisvolle samenwerkingsrelaties tussen scholen, opvang, ouders en de lokale gemeenschap aan te duiden (Epstein, 2001; Moerel & Slegers, 1999; Ravn, 2003; Smit, 2006; Smit, Driessen, Vrieze, Van Kuijk & Slegers, 2005). Partnerschap is een proces waarin de betrokkenen erop uit zijn elkaar wederzijds te ondersteunen en waarbij ze proberen hun bijdragen zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen, met als doel het leren, de motivatie en de ontwikkeling van leerlingen te bevorderen (Davies & Johnson, 1996). Beek (2007) geeft aan dat de term partnerschap verder gaat dan de termen ouderbetrokkenheid en –participatie. De realisering van de doelen van partnerschap vraagt om een wederzijdse betrokkenheid van ouders en school, en een wederzijdse investering. Bij partnerschap gaat het dus niet alleen om een beweging van ouders richting de school, maar ook om een beweging van de school richting de thuissituatie.

Ouderparticipatie is een actieve deelname van ouders aan activiteiten in de klas, rondom de school en binnen een schoolbestuur (De Vries, 2014; Smit, 2012). Deze onderzoekers onderscheiden ouderparticipatie binnen de klas (bijvoorbeeld het leveren van hand- en spandiensten) van andere vormen van participatie rondom de school (bijvoorbeeld het zitting hebben in de ouderraad) of binnen de stichting (gemeenschappelijke

medezeggenschapsraad). Ouderparticipatie is volgens De Vries (2014) en Smit (2007) een onderdeel van ouderbetrokkenheid.

Volgens De Vries (2014) staat bij ouderbetrokkenheid alles in het teken van de ontwikkeling van het kind: 'Ouderbetrokkenheid is een gelijkwaardige en niet vrijblijvende samenwerking tussen ouders en school, waarin ouders en school vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid werken aan de (school)ontwikkeling van het kind' (De Vries, 2014, p 27). De Wit (2002) en Kalthoff (2011) omschrijven ouderbetrokkenheid als alle vormen van belangstellende betrokkenheid van ouders bij de begeleiding van hun eigen kind, bij de groep waarin hun kind zit en bij de school als geheel. De Onderwijsraad (2010) en Smit (2007) beschrijven ouderbetrokkenheid als betrokkenheid van ouders bij de opvoeding en het onderwijs van hun eigen kind, thuis (zoals voorlezen) en op school (bijvoorbeeld rapportbesprekingen voeren met de leerkracht).

Vanwege de verscheidenheid van de definities op ouderbetrokkenheid is er in dit onderzoek voor gekozen het begrip ouderbetrokkenheid te interpreteren in lijn met de uitleg van De Vries (2014), Kalthoff (2011) en De Wit (2002). Ouderbetrokkenheid is alle betrokkenheid van ouders bij het onderwijs van het kind met betrekking tot de onderwijsopbrengsten, in welke vorm dan ook. Ouderbetrokkenheid wordt daarbij gezien als onderdeel van het proces tot wederzijdse (gelijkwaardige) betrokkenheid en investering tussen school en ouders en alle vormen van betrokkenheid van ouders bij de opvoeding en het onderwijs van hun kind.

Een aantal vormen van ouderbetrokkenheid heeft meer invloed dan andere vormen op de betrokkenheid van ouders. Fan en Chen (2001) geven aan dat als ouders een hogere verwachting hebben van de ontwikkeling van hun kind, kinderen ook beter presteren. Verder geven ze aan dat als ouders goed op de hoogte zijn van wat het kind op school doet en leert én er voldoende communicatie is tussen ouders en leerkrachten, het kind beter presteert. Henderson en Mapp (2002) bevestigen dit en geven aan dat het belangrijk is dat ouders thuis betrokken raken bij het onderwijs van hun kind en ouders thuis het leren en de studievoordigheden van hun kind ondersteunen. Hill en Tyson (2009) zeggen dat een positieve houding van ouders ten opzichte van het naar school gaan van hun kind cruciaal is. Hoge verwachtingen en een positieve opvoedstijl heeft meer invloed dan aanwezigheid en participatie op school. Het juist inzetten van activiteiten waar deze effectieve vormen worden ingezet, vraagt dan ook de nodige voorbereiding van alle betrokken partijen.

De bedoeling van ouders is om het kind te verzorgen, veiligheid te bieden en op maat uit te dagen. Zij werken hiertoe samen in een sociaal netwerk, waarin zij wisselend op de voorgrond en op de achtergrond zijn. Onderdeel van deze sociale netwerken is ook de school (Kessels & Smith, 1996).

Volgens Kessels en Smith (1996) blijkt dat er grote verschillen zijn in verwachtingen binnen deze sociale netwerken. Ouders hebben verschillende opvattingen over de opvoedingsverantwoordelijkheid van ouders en school. Wat betreft de visie van de ouders op het partnerschap met de school valt op dat allochtone ouders over het algemeen vinden dat veel leerkrachten te informeel met hun kinderen omgaan; zij willen meer afstand tussen kinderen en volwassenen. Allochtone ouders willen dat er meer traditioneel wordt lesgegeven en opgevoed, omdat ze vinden dat hun kinderen zich dan beter kunnen ontwikkelen. Allochtone ouders vinden over het algemeen ook dat leerlingen relatief veel vrijheid hebben om hun eigen leerproces vorm te geven. Zij geven wel aan betrokken te zijn bij dat onderwijs en er ook in te willen participeren (Smit & Driessen, 2002). Leerkrachten en ouders zijn volgens Smit en Driessen (2002) slecht geïnformeerd over elkaars opvoedingsideeën en -praktijken. Noodzakelijke voorwaarden voor leerkrachten om de samenwerking met allochtone ouders gestalte te kunnen geven zijn: omgangskundigheid, de bereidheid zich te verdiepen en interculturele communicatie én allochtone ouders als volwaardige partners te zien waarmee een positieve relatie opgebouwd kan worden (Smit & Driessen, 2002). Uitdagingen hierbij zijn het opleidingsniveau, de beheersing van de Nederlandse taal en tijdgebrek van de betrokken ouders. De drempel ten aanzien van school is hoog voor de groep ouders met een lager sociaaleconomische status en lager opleidingsniveau. Laagopgeleide ouders, allochtoon en autochtoon, voelen zich relatief sneller slecht gehoord door de school en ervaren de communicatie als eenrichtingsverkeer van school naar ouders, waarbij de school weinig interesse toont in hun opvattingen en wensen. Ouders die zich afgewezen voelen door school, trekken zich veelal terug (Karsten, De Jong, Ledoux, & Sligte, 2006, in Lusse, 2012). Ook een gebrekkige beheersing van de Nederlandse taal kan ervoor zorgen dat de communicatie over (nieuwe) ontwikkelingen binnen de school of de klas moeizaam verloopt. Daarnaast is tijdgebrek door (onregelmatig) werk, en prioriteiten stellen ten aanzien van bijvoorbeeld hobby's eveneens een uitdagende factor in de uitvoering van activiteiten die bevorderend zijn voor ouderbetrokkenheid.

Bakker et al., 2013; De Vries, 2014; Menheere & Hooge, 2010 geven aan dat ondanks deze uitdagingen scholen ouders nadrukkelijk als partners moeten zien, waarmee overlegd en samengewerkt dient te worden om de gestelde onderwijs- en opvoedingsdoelen te kunnen realiseren. Schoolteams kunnen in de contacten met (specifieke groepen) ouders ernaar streven hen niet alleen te informeren over de actuele gang van zaken, maar ook hun opvattingen en bevindingen serieus te nemen, c.q. te benutten om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. Schoolteams dienen beleid uit te stippelen hoe contacten met (specifieke groepen) ouders te onderhouden teneinde de afstemming tussen opvoeding thuis en onderwijs op school te verbeteren. Leraren zouden, als professionals, een open communicatie met ouders moeten stimuleren en aan hen verantwoording dienen af te leggen over hun handelen. Verder geven Bakker et al., 2013; De Vries, 2014; Menheere & Hooge, 2010 aan dat leraren en ouders 'standaard' in het begin van het schooljaar op groepsniveau afspraken zouden moeten maken over de uitwisseling, de afstemming van opvattingen, wensen en verantwoordelijkheden die de verschillende partijen hebben.

Om goed contact tussen ouders en school succesvol te laten zijn, is het van belang om bepaalde activiteiten in te zetten die ervoor zorgen dat de school een goed contact onderhoudt met ouders en transparant communiceert over (nieuwe) ontwikkelingen binnen de school (Booijink, 2007). De school moet daarvoor ouders (en medewerkers) actief betrekken bij (nieuwe) ontwikkelingen en activiteiten die op school plaatsvinden. Een aantal activiteiten blijkt een overwegend positieve bijdrage aan de schoolse ontwikkeling van kinderen te leveren. Uit een publicatie van het Nederlandse Jeugdinstituut (Prins, Winke, & Van Rooijen, 2013) blijkt dat het houden van startgesprekken, het tijdig en frequent informeren van ouders en een goed huiswerkbeleid hebben effectief te zijn.

Succesvolle activiteiten ten gunste van ouderbetrokkenheid

Er is een aantal activiteiten in de literatuur beschreven die de ouderbetrokkenheid zeer succesvol verhogen. De volgende activiteiten worden beschreven: het hebben van visie en beleid, startgesprekken, ouders tijdig en frequent informeren en huiswerkbeleid.

1 Visie en beleid

Om tot een aantal activiteiten te komen die bevorderend zijn voor de ouderbetrokkenheid zal eerst aan een aantal voorwaarden moeten worden voldaan. Zo is het hebben van een

duidelijke visie en een expliciet beleid voorwaardelijk op elk gebied binnen een school. Dus ook op het gebied van ouderbetrokkenheid. Het is van belang dat de school met ouders een heldere visie op de onderlinge samenwerking formuleert. Uit alle informatie die van school naar ouders gaat, moet blijken hoe belangrijk de school het samenwerken met ouders vindt. Ook in het gedrag van de medewerkers van de school moet de visie op ouderbetrokkenheid zichtbaar zijn (Hoeffgen & Ter Burg, 2013). Door elke activiteit te koppelen aan *de gezamenlijke bedoeling* ontstaat samenhangend beleid en draagvlak.

2 Startgesprek

Het organiseren van startgesprekken aan het begin van het schooljaar is één van de meest effectieve activiteiten (De Vries, 2014). In het startgesprek maken ouders en leraren kennis met elkaar en bouwen meteen een relatie op. Hierdoor nemen ouders en leerkrachten makkelijker contact met elkaar op en kunnen zij beter samenwerken in de begeleiding van het kind of de jongere. Doel van deze startgesprekken is contact, vertrouwen en verbondenheid creëren tussen school en ouders vanaf het begin dat de leerling de school binnenkomt. Dit houdt in dat in de eerste maand van elk nieuwe schooljaar alle ouders worden uitgenodigd voor het startgesprek. Er kan ook voor worden gekozen om kinderen deel te laten nemen aan het gesprek. Het startgesprek is een eerste activiteit waarin de leerkracht/school laat merken dat samen met ouders de verantwoordelijkheid voor opvoeding en onderwijs wordt gedeeld. Het startgesprek is vooral bedoeld om te investeren in de relatie met ouders. Het gesprek is naast de kennismaking met elkaar, gericht op het verzamelen van informatie over het kind via de ouders, aan de hand van vragen (structuur geven). Daarnaast is er tijdens het gesprek ruimte voor het uitspreken van wederzijdse verwachtingen en het maken van afspraken. Doordat gezamenlijke afspraken worden gemaakt, ontstaat een gezamenlijke verantwoordelijkheid. In het startgesprek is er ook ruimte om te verkennen hoe ouders onderwijskundig partner kunnen zijn. Ouders kunnen aangeven in welke mate zij educatieve ondersteuning willen geven en in hoeverre zij de aanpak van de school op het terrein van omgaan met elkaar kunnen versterken (opvoedondersteuning). De meerwaarde van het startgesprek wordt met name ervaren als er in volgende informele en formele oudergesprekken op wordt teruggekomen. Dit kan tijdens haal- en brengmomenten, een heen- en weerschrift, de 10/15-minutengesprekken of rapportgesprekken. De leerkracht geeft aan dat de ouder bepaalde kenmerken van het kind

genoemd heeft in het gesprek en deze in de groep ook zo heeft ervaren, of juist niet. De leerkracht en ouder delen tussentijds ervaringen over de aanpak en ontwikkeling van het kind. Uitgangspunt is dat ouders voornamelijk zelf aan het woord zijn. Tijdens het gesprek zal de leerkracht een open en nieuwsgierige houding aan moeten nemen. Belangrijke vaardigheden daarbij zijn luisteren, doorvragen en samenvatten om te kijken of de ouder ook goed begrepen is.

3 Ouders tijdig en frequent informeren

Het doel om ouders op de hoogte te stellen en te houden van de ontwikkeling van hun kind, die binnen de klas gaande is, lijkt een voor de hand liggende activiteit te zijn. Voor het succes van ouderbetrokkenheid is een belangrijke rol weggelegd voor de leraren en de school. Duidelijk is dat naarmate leraren ouders vaker benaderen, ouders vaker geneigd zijn om ook te investeren in het school(se) leven van hun kinderen, ongeacht de klas waarin de kinderen zitten en ongeacht de sociaaleconomische achtergrond van de ouders. Dit kan bereikt worden door ouders op een begrijpelijke manier te informeren over de uitgangspunten van het onderwijs. Een individueel gespreksarrangement is een goede vorm die kan zorgen voor empathie, begrip en een goede basis voor een gezamenlijke verantwoordelijkheid (De Vries, 2015).

Als ouders weten wat kinderen leren en doen op school en vanuit die kennis gerichte vragen kunnen stellen, ontstaat er een rijker gesprek (Fan en Chen, 2001). Kinderen voelen dat ouders geïnteresseerd zijn en voelen hun steun. Dat zorgt ervoor dat kinderen positiever naar school kijken en beter gaan presteren. Henderson en Mapp (2002) geven aan dat school ouders moet informeren over hoe ouders hun kinderen het best kunnen begeleiden. Ouders kunnen kinderen goede studievaardigheden aanleren. Als ouders de didactiek weten die school gebruikt, kunnen ze kinderen ook beter helpen. Ouders van kinderen in de onderbouw willen voorlezen en samen met hun kind lezen. Het is het meest effectief als ouders weten hoe dat op school aangeboden en aangeleerd wordt.

Andersom geldt het goed informeren ook. Leraren moeten kennismaken van de leefsituatie van ouders en kinderen. Juist als het gaat om laaggeletterde ouders kunnen leraren in het primair onderwijs een belangrijke rol vervullen bij het ondersteunen van deze ouders ten behoeve van de ontwikkeling van de geletterdheid van hun kind. Samenwerking en partnerschap tussen laaggeletterde ouders en leraren kan meer behelzen dan alleen het

geven van voorleesinstructie. Ook laaggeletterde ouders kunnen leraren informeren over hun eigen bezigheden en interesses en die van hun kinderen, waardoor leraren zich kunnen inleven in de thuissituatie en er een betere verbinding tussen thuis en school tot stand kan komen (Menheere & Hooge, 2010; Sardes, 2013).

4 Huiswerkbeleid

Huiswerk heeft zowel een educatieve, communicatieve als een politieke of profileringsfunctie (Expertisecentrum TOP, 2013; Menheere & Hooge, 2010; Sardes, 2013; Van Voorhis, 2004). De educatieve functie van huiswerk ligt in de verbetering van de leerprestaties door extra inoefening. Het zorgt ervoor dat een kind beter voorbereid is op de volgende les. Daarnaast zorgt het voor de persoonlijke ontwikkeling van het socialiserende functioneren en zorgt ervoor dat een leerling leert plannen en daar zelfvertrouwen en doorzettingsvermogen door krijgt. Met de communicatieve functie wordt bedoeld dat het de hoeveelheid en de soort communicatie tussen school en kind, school en ouder evenals ouder en kind stimuleert. Doordat ouders huiswerk zien, weten ze wat een kind leert. Vervolgens gaan ouders en kind met elkaar in gesprek over het huiswerk. Tenslotte is er nog de politieke of profileringsfunctie. Ouders vinden soms dat huiswerk iets is wat bij school hoort. De school sluit aan bij dat verwachtingspatroon door inderdaad huiswerk te geven. Huiswerk wordt gegeven om (één van) bovengenoemde functies te ontwikkelen.

Het doen (leerlingen) en begeleiden (ouders/leerkrachten) van huiswerk kent meerdere positieve aspecten. Studievaardigheden worden erdoor vergroot. Het stimuleert verantwoordelijkheid, plannen, zelfvertrouwen, doorzettingsvermogen en de vakinhoudelijke communicatie tussen school en kind. Daarnaast vergroot het de betrokkenheid van leerlingen bij hun leren, wordt het verwerken van informatie bevorderd en worden feiten beter onthouden. Ook komen leerlingen beter voorbereid in een volgende les. Ouders en leerkrachten moeten elkaar dan ook zien als didactisch en pedagogisch partner bij de ondersteuning van huiswerk (Bakker et al., 2013; Sardes, 2013). Dit vraagt, maar kan ook leiden tot, een positieve communicatie tussen school, leerling en ouder. In het kader van dit onderzoek wordt beschreven hoe het doen en begeleiden van huiswerk met als doel om ouders actief te betrekken bij het onderwijsleerproces van hun kind kan worden vormgegeven.

Uit onderzoek van Menheere en Hooge (2010) blijkt dat het begeleiden bij huiswerk door ouders ook een negatief effect kan hebben. Zij zien een overwegend negatief effect als het gaat om rekenvaardigheid en ouderbetrokkenheid bij huiswerk. Volgens Menheere en Hooge kan dat komen doordat ouders andere strategieën gebruiken dan de school. Daarnaast kunnen kinderen ook druk ervaren van ouders. Deze negatieve ervaring kan ervoor zorgen dat kinderen het huiswerk en uiteindelijk school niet meer leuk vinden. Cooper, Lindsay en Nye (2000) geven aan dat ouders bij het begeleiden van huiswerk veelal met een oplossing bezig zijn en minder met het leerproces van het kind. Huiswerk heeft dan ook pas effect als kinderen geen druk ervaren van ouders. Wanneer huiswerk een meer vrijblijvend dan verplichtend karakter heeft, is de externe druk minder belemmerend. Daarnaast is het van belang dat kinderen steun voelen van ouders. Het samen kijken naar, hulp aanbieden ten behoeve van, en/of positief reageren op huiswerk draagt bij aan het leerproces van de leerling. De mate van ondersteuning en supervisie is dus cruciaal voor het succes van huiswerk.

Factoren

Om bovenstaande activiteiten succesvol in te zetten dient rekening gehouden te worden met een aantal bevorderende als belemmerende factoren.

17

Bevorderende factoren

Uit de beschreven voorwaarden en activiteiten is een aantal overeenkomstige bevorderende en belemmerende factoren te benoemen. Bevorderend is een schoolorganisatie waarin sprake is van een open communicatie en dialoog tussen ouders, leraren en directie. Middels een 'open deur policy' moet er gewerkt worden met een bij deze actoren passende communicatie (Bakker et al., 2013; Smit & Driessen, 2002). Wanneer directeuren en leerkrachten zichtbaar zijn en deze open deur policy uitdragen zullen leerlingen, ouders en andere mensen zich welkom voelen (Klaassen, 2008; Smit & Driessen, 2002). Op een school moet volgens Lusse (2012) aan alles te merken zijn dat leraren, leerlingen en ouders welkom zijn op school. Eveneens bevorderend werkt een goede onderlinge samenwerking tussen leraren en ouders die elkaar als pedagogisch en didactisch partners zien en hun samenwerking vormgeven naar de doelen van de school (Klaassen, 2008). Een succesfactor voor ouderbetrokkenheid is volgens Lusse (2012) dan ook dat ouders en leraren voortdurend

samenwerken om het leren en een gezonde ontwikkeling van leerlingen te ondersteunen, zowel thuis als op school. Deze samenwerking draagt bij aan een (wederzijdse) positieve attitude van leerkrachten en ouders (Bakker et al., 2013; Klaassen, 2008). Deze samenwerking moet plaatsvinden op basis van gelijkwaardigheid met daarbij de verschillende rollen en het gemeenschappelijke doel in ogenschouw nemend. Gesprekken tussen leraren, leerlingen en ouders moeten vanuit gelijkwaardigheid worden gevoerd (Hoefgen & ter Burg, 2013; Klaassen, 2008; Lusse, 2012; Smit & Driessen, 2002). Iedereen heeft daarbij zijn eigen actieve inbreng en er dient voldoende tijd te zijn voor alle deelnemers.

Belemmerende factoren

Wat het inzetten van ouderbetrokkenheid verhogende activiteiten in de weg kan staan, is een aantal belemmerende factoren. Daarvan is de tijd die ouders en leerkrachten willen investeren er één van. Als ouders tijdgebrek ervaren, zorgt dat ervoor dat ouders minder betrokken zijn bij het leerproces van hun kind (Sardes, 2013). Daarnaast is een gebrekkige beheersing van de Nederlandse taal een belemmerende factor. Het niet goed beheersen van de taal kan leiden tot misverstanden of handelingsverlegenheid. Het niet goed beheersen van de taal kan komen door een laag opleidingsniveau. Het opleidingsniveau van ouders heeft gevolgen voor de financiering die een school ontvangt voor een leerling. Op basis van het opleidingsniveau wordt voor een leerling een bepaalde weging toegepast. De toe te passen wegingen zijn sinds 2006 (Rijksoverheid, 2015): 0, 0,3 of 1,2. Hoe lager het opleidingsniveau van de ouders, hoe hoger de weging. Een laag opleidingsniveau van ouders is volgens Karsten et al. (2006, in Lusse: 2012) ook een belemmerende factor omdat deze ouders zich relatief sneller slecht gehoord voelen door de school en de communicatie als eenrichtingsverkeer van school naar ouders ervaren, waarbij de school weinig interesse toont in hun opvattingen en wensen. Ouders die zich afgewezen voelen door school trekken zich veelal terug. Ook hierbij zal een passende communicatie bijdragen aan het welkom voelen van ouders binnen de school.

Onderzoeksvraag

Op basis van dit theoretisch kader is de hoofdvraag geformuleerd: *Hoe kan de ouderbetrokkenheid op basisschool de Flint, de Borgloschool en de Martinus Twello worden*

verbeterd, rekening houdend met de in de literatuur als succesvol beschreven activiteiten en de daarbij behorende bevorderende en belemmerende factoren? Om een antwoord te vinden op deze onderzoeksvraag zijn twee deelvragen opgesteld. De eerste vraag gaat over de belemmerende en bevorderende factoren. Er wordt gekeken of deze aanwezig zijn op de deelnemende scholen: *In welke mate vinden ouders, leerkrachten en directeuren van basisschool de Flint, de Borgloschool en de Martinus Twello dat de bevorderende en belemmerende factoren aanwezig zijn op de school?* De tweede deelvraag is: *Welke overeenkomsten zijn er tussen de basisschool de Flint, de Borgloschool en de Martinus Twello ten aanzien van de onderzochte bevorderende en belemmerende factor?* Er is getracht op basis van de uitkomsten te generaliseren en uitspraken te doen over bevorderende en belemmerende factoren ten aanzien van de vier geselecteerde activiteiten. Aan de hand van de gevonden antwoorden op de deel- en hoofdvragen is voor elk van de deelnemende school een advies geschreven hoe ervoor gezorgd kan worden om zo goed als mogelijk activiteiten te ontplooiën ten behoeve van het optimaliseren van de ouderbetrokkenheid.

Methode / aanpak

Tijdens het lezen van literatuur over ouderbetrokkenheid valt op dat onderzoekers vaak hun project of onderzoek afbakenen. Zij gaan uit van een bestaande ouderpopulatie op een school of scholen waar het project draait en waar ouderbetrokkenheid wordt onderzocht. Dit terwijl elke school een eigen identiteit heeft, een eigen ouder- en kindpopulatie en een eigen rol binnen de wijk/stad/dorp. Er zijn factoren die belemmerend of bevorderend kunnen werken om ouderbetrokkenheid te verhogen. Het is belangrijk om die factoren als school goed in beeld te hebben. Daarom zijn deze factoren op elke afzonderlijke school onderzocht. Een opsomming van de bevorderende factoren die onderzocht zijn op de deelnemende scholen:

- Je als ouders welkom voelen op school, vriendelijkheid;
- Open deur 'policy' (voorkeur);
- Zichtbaarheid van directeur en leraren;
- Passende communicatie (passende boodschap en passende middel);
- Warme overdracht met educatieve partners;
- Positieve attitude van leraren t.a.v. ouders;
- Gelijkwaardigheid: zien leraren ouders als gelijkwaardige didactische partners; zien ouders leraren als gelijkwaardige pedagogische partners;
- Bekendheid bij ouders hoe ze didactisch en pedagogisch kunnen ondersteunen bij huiswerk / huiswerkondersteuning;
- Er is een visie waaruit beleid is voortgekomen.

Een opsomming van de belemmerende factoren die onderzocht zijn op de deelnemende scholen:

- Beheersing Nederlandse taal van ouders (schrijven, lezen, spreken);
- Tijdgebrek bij ouders (werk, tweeverdieners, onregelmatig werken, hobby's);

Verder staat in het theoretisch kader dat een visie of gezamenlijke bedoeling achter activiteiten die de ouderbetrokkenheid moeten vergroten cruciaal is voor het slagen daarvan. Als activiteiten worden ingezet zonder idee of bedoeling verzandt het vaak in goede bedoelingen. De resultaten zullen dan niet tot tevredenheid leiden. Het is dus goed

om te onderzoeken of er op een school een visie op ouderbetrokkenheid is en of er een gezamenlijke bedoeling zit achter ingezette activiteiten. Gekeken is of er op een school een beleidsstuk is of dat er een visie beschreven is. Onderzocht is of dat een actueel document is waarin zaken staan beschreven die ook daadwerkelijk gebeuren in de praktijk.

Om een goed beeld te krijgen van het opleidingsniveau van ouders op de desbetreffende scholen, is gekeken naar het percentage van leerlinggewichten. Afhankelijk van het opleidingsniveau van ouders krijgt een school extra geld van de overheid. Deze leerlingen hebben een zogenaamd gewicht. Voor de gehele school wordt dit uitgedrukt in een percentage. Dit percentage wordt bijgehouden door DUO (Dienst Uitvoering Onderwijs) in een systeem genaamd BRON. Het is daar voor elke school op elk moment beschikbaar.

Respondenten

Het onderzoek is gedaan door interviews af te nemen bij zes leerkrachten per school. Twee uit de onder-, midden- en bovenbouw. Daarnaast is de directeur van elke school geïnterviewd. Alle drie de scholen hebben een ervaren directeur die al minimaal zeven jaar bij de school werkt. Zodoende hebben zij een goed beeld van de school. Verder zijn er acht ouders geïnterviewd. Zij zijn blind gekozen van een leerlingenlijst. Wel zijn er ouders uit de onder-, midden- en bovenbouw gekozen. Als één van de ouders niet kon of wilde, is er een nieuwe ouder gekozen. Dit is incidenteel voorgekomen.

21

Instrumenten

Er zijn interviews gehouden. Als hulpmiddel voor de interviewer is er een vragenlijst gemaakt. Per factor is er een vraag in de lijst opgenomen. De antwoorden op de opgestelde vragen raken aan één of meerdere factoren. Aan de hand van de interviews is bepaald in hoeverre de desbetreffende factor op een school aan de orde is. De vragenlijst bestaat uit open vragen zodat de respondenten naar eigen inzicht konden antwoorden. Op die manier is getracht zo rijk mogelijke antwoorden te verkrijgen. Op basis van de interviews is veel informatie verzameld en kon een duidelijk beeld worden verkregen. Daarnaast is er een documentenonderzoek op school uitgevoerd. Hiervoor zijn documenten verzameld, waarin een visie op ouderbetrokkenheid staat of waar acties om de betrokkenheid van ouders te verhogen beschreven zijn.

Tot slot is bij BRON het wegingspercentage van de deelnemende scholen opgevraagd.

Procedure

Tussen augustus en november 2015 zijn op de scholen de interviews gehouden en is het documentenonderzoek uitgevoerd. De vragen zijn gesteld in een gespreksvorm. Er is doorgevraagd om genoeg informatie te verkrijgen om de vraag goed te kunnen beantwoorden. Dat was vaak bij ouders nodig, omdat die vaak korte antwoorden gaven. De antwoorden zijn niet letterlijk genoteerd. De kern van het antwoord is door de onderzoeker in eigen woorden genoteerd.

Analyse

Door alle antwoorden van alle drie de betrokken onderzoekers te laten analyseren en vanuit deze analyse tot consensus te komen, is getracht een zo hoge mogelijke inter-beoordelaarsbetrouwbaarheid te behalen. Per vraag is aangegeven of de onderzoekers de factor van belang vinden op die school of niet middels de termen *'is voor elkaar'*, *'niet van belang'* of *'aandacht nodig'*. Dit is in een tabel gezet en staat bij de resultaten. Bij het documentenonderzoek is gekeken of er een document is. Als dat er is, is gekeken hoe actueel het document is en of er in de praktijk uitgevoerd wordt wat er in het document staat.

Resultaten

De resultaten van de interviews staan weergegeven in Tabel 1 en 2.

In Tabel 1 staan de bevorderende factoren. Als daarvan sprake is, werd dit gescoord als 'Is voor elkaar'. Als de bevorderende factoren niet aanwezig was, is dit gescoord als 'Aandacht nodig'.

In Tabel 2 staan de belemmerende factoren. Als daarvan sprake is, werd dit gescoord als 'Aandacht nodig'. Als de factor niet aanwezig is op een school en dus niet belemmerend werkt, werd het aangegeven als 'Niet van belang'.

In Tabel 3 staan de bevindingen voor wat betreft de visie en het beleid. Daar staat of er op een school een visie op ouderbetrokkenheid aanwezig is en of dat is omgezet in een beleidsstuk.

In Tabel 4 staan de wegingsfactoren van de drie scholen.

In Tabel 5 staat een overzicht van de factoren op alle drie de scholen.

Tabel 1. *Uitgewerkte antwoorden interviews bevorderende factoren*

Factor	Obs de Flint	Rkbs Martinus Twello	Obs Borgloschool
Je als ouders welkom voelen op school, vriendelijkheid	Is voor elkaar , omdat ouders vinden dat leerkrachten een open houding hebben en makkelijk aan te spreken zijn. Leerkrachten zorgen voor een vriendelijke houding door te groeten en belangstellende vragen stellen aan ouders.	Is voor elkaar , omdat ouders aangeven dat het personeel vriendelijk is en er heerst een goede sfeer tussen leerkrachten en leerlingen.	Aandacht nodig , omdat er een wisselend beeld door ouders wordt gegeven. De ouders geven aan zich welkom te voelen door de houding van de leerkracht. Bij de directeur geven ouders aan zich niet altijd welkom te voelen. Uit de antwoorden komt naar voren dat "het zich welkom voelen" zowel bij leerkracht, directeur als ouders onderling als belangrijk wordt ervaren.

Factor	Obs de Flint	Rkbs Martinus Twello	Obs Borgloschool
			De ouders zijn over het geheel genomen tevreden, door openheid, goede sfeer, gezelligheid, toegankelijkheid van zowel leerkrachten als ouders.
Open deur 'policy' (voorkeur) Zichtbaarheid van directeur en leraren	Is voor elkaar , de leerkrachten en directie zijn toegankelijk en benaderbaar, ouders kunnen binnenlopen. Directeur benadert zelf ook bewust ouders met als doel om contact te onderhouden en vriendelijkheid uit te stralen.	Is voor elkaar , de directie en leerkrachten zijn toegankelijk en benaderbaar. Afspraken staan in schoolgids en het is helder wanneer leerkrachten en directie benaderbaar zijn.	Is voor elkaar , leerkrachten en directie zijn toegankelijk en benaderbaar. Directie en leerkrachten begroeten ouders en leerlingen bij binnenkomst. Leerkrachten staan 's morgens altijd bij de deur en zijn dan aanspreekbaar voor ouders.
Passende communicatie	Is voor elkaar , omdat alles wordt genoemd, aangevuld met Digibord, edmodo, poster op deur, Inhoudelijke zaken persoonlijk, individuele zaken mondeling, brieven voor de hele klas. Het staat niet in het beleidsplan, maar iedereen is zich bewust van de populatie en er is ook wel eenduidigheid in hoe daar mee wordt omgegaan. Er wordt rekening gehouden met verschil tussen ouders door extra uitleg, eventueel in	Is voor elkaar , gezien de ouderpopulatie. Alle communicatie soorten worden wel gebruikt. Mail of telefonisch worden gebruikt bij individuele zaken. Informatie die voor de hele school of klas is, wordt per mail verstuurd of soms per brief meegegeven. Er is niets opgenomen in beleidsplan, dus nog niet geborgd.	Is voor elkaar . Alle communicatiesoorten worden gebruikt. Mail, telefonisch en mondeling/gesprek op het plein of in de klas bij individuele of klassen zaken. Nieuwsbrief, info-brieven en website worden ingezet voor klassen en schoolzaken. Er wordt gebruik gemaakt van een digitale agenda om ouders in de bovenbouw groepen te informeren over toetsen en afspraken in de groep. Communicatieplan/afspraken staan niet beschreven in het

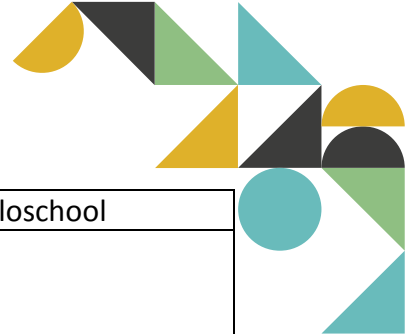

Factor	Obs de Flint	Rkbs Martinus Twello	Obs Borgloschool
	het Engels, Turks, of met handgebaren.		beleidsplan, dus nog niet geborgd. Wat opvalt is dat leerkrachten zich wel degelijk bewust zijn hoe naar ouders te communiceren. Er wordt per groep rekening gehouden met onderlinge verschillen tussen ouders en leerkrachten spelen daar passend op in. Extra inzet van Facebook eind schooljaar 2014-2015.
Warme overdracht met educatieve partners	Is voor elkaar , want het staat duidelijk beschreven in het document: 'borgingsdocument aannahme en overdrachten' (sept 2015) en wordt goed toegepast. Vanuit de Tintaan, het kinderdagverblijf en de 3+ groep vindt structureel een overdracht plaats met leidsters, ouders en ontvangende leerkracht(en) voor plaatsing. Er vindt een gesprek plaats met ouders als een kind een week of twee op school zit.	Is voor elkaar , want de warme overdracht maakt deel uit van de intake en staat beschreven in de schoolgids en schoolplannen. De informatie die hieruit wordt verkregen is van belang voor het aanbod bij de start van de schoolcarrière.	Is voor elkaar , want in de kleutergroepen vinden er warme overdrachten plaats met o.a. lln. met VVE indicatie, indien er bijzonderheden zijn. Zo ook met peuterspeelzaal Partou, en over de leerlingen die instromen vanuit Tintaan Groep 8 heeft warme overdrachten voor scholen uit het primair en voortgezet onderwijs.
Positieve attitude van leraren ten aanzien van ouders;	Is voor elkaar Ouders geven aan dat er veel communicatie (mogelijkheden) tussen ouders en leerkrachten is. Ze zien een open houding bij de	Is voor elkaar Tevredenheidsonderzoeken geven aan dat ouders tevreden zijn over de mate waarin de school contact opneemt met ouders en ook over de mate	Is voor elkaar. Door het voeren van startgesprekken ervaren ouders hun toegevoegde waarde. Als de leerkracht open staat voor informeel contact ervaren ouders

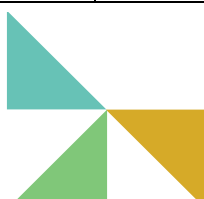
Factor	Obs de Flint	Rkbs Martinus Twello	Obs Borgloschool
	leerkrachten en een serieuze luisterhouding.	waarin ouders betrokken worden bij de school. Ze zien een open houding bij leerkrachten, die ze ook regelmatig privé tegenkomen.	dat als een positieve attitude. Ouders zien een open houding bij de leerkrachten. Ouders ervaren de leerkrachten betrokken zowel zakelijk als in privé sfeer.
Gelijkwaardigheid: zien leraren ouders als gelijkwaardige didactische partners; zien ouders leraren als gelijkwaardige pedagogische partners	<p>Aandacht nodig Het valt op dat de geïnterviewden niet beschrijven of zij zelf deze gelijkwaardigheid uitdragen, maar een oordeel geven over de ander. Leerkrachten: zij nemen ouders duidelijk serieus en betrekken ze bij verschillende activiteiten, dit is vooral op didactisch gebied (huiswerk, interactieve voorleesbijeenkomsten). Daarnaast wordt aangegeven dat er veel gesprekken met ouders worden gevoerd op pedagogisch vlak. Het is niet duidelijk of dit in gelijkwaardigheid gebeurt, of meer als 'toespreken'. Ouders: ook hier worden voornamelijk de verwachtingen uitgesproken die ouders van de leerkrachten hebben. Er wordt veel gesproken over dat leerkrachten bereid</p>	<p>Aandacht nodig Leerkrachten geven aan dat zij zichzelf als gelijkwaardige pedagogische partners zien vooral op vlak van pestgedrag en aanleren van sociale vaardigheden. Op didactisch gebied vinden ze het minder aantrekkelijk om gelijkwaardig te zijn, Denkende aan inmenging bij het curriculum. Ouders spreken verwachtingen uit, maar mengen zich liever niet in het curriculum; zij vinden dit echt iets voor de school. Wel willen zij graag samen in gelijkwaardigheid het gesprek voeren over de pedagogische benadering en ontwikkeling van hun kind.</p>	<p>Aandacht nodig Leerkrachten: zij nemen ouders duidelijk serieus en proberen ze zoveel mogelijk bij verschillende activiteiten te betrekken, dit is vooral op didactisch gebied. De leerkrachten kijken vooral naar de "ouder" bij de beantwoording van de vraag of ouders en leerkrachten het belang zien dat ze didactisch en pedagogisch partner zijn. De antwoorden zijn daarin allerm minst eenduidig. Ze geven aan te denken dat een grote groep ouders het belang van gelijkwaardigheid niet inziet. Ouders: ze geven zeer wisselende antwoorden waarbij wel naar voren komt dat ouders zelf denken dat de meeste ouders het belang van didactisch en pedagogisch partner niet inzien of daar niet naar handelen. Sommige ouders geven ook voorbeelden en antwoorden die niet over gelijkwaardigheid gaan.</p>

Factor	Obs de Flint	Rkbs Martinus Twello	Obs Borgloschool
	zijn samen over leerlingen te spreken en ze hebben het beste met de kinderen voor.		
Bekendheid bij ouders hoe ze didactisch en pedagogisch kunnen ondersteunen bij huiswerk / huiswerkondersteuning	Aandacht nodig Er is wel huiswerkbeleid. Het huiswerk wordt echter meegegeven zonder structurele ondersteuning. Wel is de afspraak om alleen werk mee te geven dat kinderen zelfstandig kunnen doen en voor hen makkelijk is.	Is voor elkaar , maar kan verder worden uitgebouwd. Ouders krijgen in het begin van het jaar te horen hoe ze hun kind pedagogisch kunnen ondersteunen in het algemeen bij huiswerk. Specifiek huiswerk voor één leerling vergt wel didactische ondersteuning en dat wordt dan besproken eventueel met hulp van ib'er.	Is voor elkaar , maar kan verder worden uitgebouwd. Er is een handleiding voor taal/lezen voor groep 1-8 met enigszins aandacht voor didactische en pedagogische ondersteuning. Tijdens informatieavonden wordt nog wel extra informatie verstrekt over hoe je als ouder aan de slag kan met huiswerk. Ook de woordlijsten die bij ieder thema worden meegegeven worden tijdens deze informatieavond door alle leerkrachten in de groepen uitgelegd.

Tabel 2. *Uitgewerkte antwoorden interviews belemmerende factoren*

Factor	Obs de Flint	Rkbs Martinus Twello	Obs Borgloschool
Beheersing Nederlandse taal van ouders (schrijven, lezen, spreken)	Aandacht nodig , omdat 50 van de 81 gezinnen (uit de 3 klassen waarvan de leerkracht is geïnterviewd) de Nederlandse taal niet voldoende beheersen om alle communicatie tussen school en thuis goed te begrijpen.	Is voor elkaar , omdat overwegend de Nederlandse taal prima wordt beheerst, maar wel in beleidsplan opnemen want anders is het weer afhankelijk van de leerkracht.	Aandacht nodig , Van de 151 leerlingen zijn er 28 leerlingen waarvan de ouders de Nederlandse taal niet of onvoldoende beheersen. Dit lijkt niet veel, maar als hiervan 9 leerlingen in een groep zitten, kan dit een belemmering zijn. Het is dus een aandachtspunt.

Factor	Obs de Flint	Rkbs Martinus Twello	Obs Borgloschool
Tijdgebrek bij ouders (werk, tweeverdieners, onregelmatig werken, hobby's)	Is voor elkaar , want ouders geven aan geen tijdsgebrek te ervaren en dat ze doen wat ze willen doen. Het is onduidelijk of dit ook de hoeveelheid is die school daadwerkelijk vraagt, of dat als er meer gevraagd wordt van ouders dat ze dan wel tijdgebrek ervaren.	Is voor elkaar . Ouders geven aan druk te zijn en 1 á 2 uur per week op school te willen helpen, maar thuis niet veel tijdgebrek te ervaren. Ze willen hun kind(eren) graag helpen en maken daar tijd voor vrij. Belemmerende factoren die worden genoemd: * Wisselende diensten * Eenoudergezin met meerdere kinderen.	Is voor elkaar , Ouders geven aan wel druk te zijn maar geen tijdgebrek te ervaren als het gaat om hun kind(eren). Tijd wordt er gecreëerd om hun kind zoveel mogelijk te ondersteunen. De hoeveelheid tijd is wel verschillend per ouder en of dit ook de hoeveelheid tijd is die school vraagt is onduidelijk.

Tabel 3. *Visie en beleid*

Visie/Beleid	Obs de Flint	Rkbs Martinus Twello	Obs Borgloschool
Visie op ouderbetrokkenheid	Aandacht nodig , want er is geen visie. Er is wel een doel voor ogen, maar nog geen visie en er zijn ook nog geen concrete punten beschreven waarop de visie gebaseerd kan worden.	Aandacht nodig , want er is wel een einddoel beschreven in een koersplan (4 jaren), maar daar hangt nog geen eenduidige visie aan.	Aandacht nodig , want er is geen duidelijke visie waar de Borgloschool naartoe wil met zijn ouderbetrokkenheid. Definities zijn niet eenduidig beschreven. Er is ook geen link tussen ouderbetrokkenheid en de ontwikkeling van de leerling.
Ouderbeleid	Aandacht nodig , want er is geen ouderbeleidsplan, ook is er geen visie. Wel is gestart met het ontwikkelen van een actieplan om de betrokkenheid van ouders te verhogen. Dit gebeurt in samenspraak met de MT en met informatie uit de oudertevredenheids-enquête. Er is nog niet veel concreet en het wordt ook (nog) niet teambreed gedragen.	Aandacht nodig , er is geen ouderbeleidsplan, maar er worden al wel concrete acties uitgevoerd aan de hand van het eerder genoemde koersplan. Een beleidsplan is wel in ontwikkeling. Ouders zijn middels een enquête betrokken bij hun visie op ouderbetrokkenheid maar die is nog niet concreet uitgewerkt en beschreven in een plan voor meerdere jaren.	Aandacht nodig , Er is een ouderactiviteitenplan. Daarin staan activiteiten genoemd met als doel de betrokkenheid van ouders te verhogen. Echter ontbreekt er een doelstelling en een samenhang. Er is een actieplan gericht op ouderbetrokkenheid. Dit is in samenspraak met team en directie gemaakt. Vanuit MR (oudergeleding) is er input geleverd d.m.v. advies en instemming. Informatie uit de oudertevredenheids-enquête is daarin ook meegenomen.

Tabel 4. *Wegingsfactor*

Visie/Beleid	Obs de Flint	Rkbs Martinus Twello	Obs Borgloschool
Wegingspercentage leerlinggewicht. Het percentage geeft aan welk percentage van het aantal leerlingen kinderen zijn met een leerlinggewicht.	25%	1.5%	22.6%

Tabel 5. *Overzicht factoren*

Factor	Obs de Flint	Rkbs Martinus Twello	Obs Borgloschool
Je als ouders welkom voelen op school, vriendelijkheid	v	v	-
Open deur 'policy' (voor deur)	v	v	v
Zichtbaarheid van directeur en leraren	v	v	v
Passende communicatie	v	v	v
Warme overdracht met educatieve partners	v	v	v
Positieve attitude van leraren t.a.v. ouders	v	v	v
Gelijkwaardigheid: zien leraren ouders als gelijkwaardige didactische partners; zien ouders leraren als gelijkwaardige pedagogische partners	-	-	-
Bekendheid bij ouders hoe ze didactisch en pedagogisch kunnen ondersteunen bij huiswerk / huiswerkondersteuning	-	v	v
Beheersing Nederlandse taal van ouders (schrijven, lezen, spreken)	-	v	-
Tijdgebrek bij ouders (werk, tweeverdieners, onregelmatig werken, hobby's)	v	v	v
Visie op ouderbeleid	-	-	-
Uitgewerkt ouderbeleid in een document	-	-	-

V = voor elkaar
- = aandacht nodig

Conclusies

Als antwoord op deelvraag 1: *In welke mate vinden ouders, leerkrachten en directeuren van basisschool de Flint, de Borgloschool en de Martinus Twello dat de bevorderende en belemmerende factoren aanwezig zijn op de school?* is per school genoteerd welke bevorderende en belemmerende factoren al dan niet aanwezig zijn volgens de ondervraagden.

De Flint

Op basisschool de Flint vinden ouders, leerkrachten en directie dat een aantal bevorderende en belemmerende factoren 'voor elkaar' is, namelijk:

- Je als ouders welkom voelen op school, vriendelijkheid
- Open deur 'policy' (voorkeur), zichtbaarheid van directeur en leraren
- Passende communicatie
- Warme overdracht met educatieve partners
- Positieve attitude van leraren t.a.v. ouders
- Tijdgebrek bij ouders (werk, tweeverdieners, onregelmatig werken, hobby's)

31

Er is een aantal bevorderende en belemmerende factoren dat nog aandacht nodig heeft, namelijk:

- Gelijkwaardigheid: zien leraren ouders als gelijkwaardige didactische partners; zien ouders leraren als gelijkwaardige pedagogische partners
- Bekendheid bij ouders hoe ze didactisch en pedagogisch kunnen ondersteunen bij huiswerk / huiswerkondersteuning
- Beheersing Nederlandse taal van ouders (schrijven, lezen, spreken)
- Visie op ouderbeleid
- Ouderbeleid: de uitvoering van acties gericht op ouderbetrokkenheid vanuit een plan

Martinus Twello

Ouders, leerkrachten en directeur vinden dat de volgende factoren voor elkaar zijn:

- Je als ouders welkom voelen op school, vriendelijkheid
- Open deur 'policy' (voorkeur), zichtbaarheid van directeur en leraren

- Passende communicatie
- De positieve attitude van leerkrachten t.a.v. ouders
- De beheersing van de Nederlandse taal
- De warme overdracht met educatieve partners
- De tijd die ouders gemiddeld hebben om hun kinderen te helpen bij huiswerk
- Het wegingspercentage

De volgende factoren hebben volgens ouders, leerkrachten en directeur nog aandacht nodig:

- De pedagogische en didactische gelijkwaardigheid van ouders en leerkrachten
- De visie op ouderbeleid
- Ouderbeleid: de uitvoering van acties gericht op ouderbetrokkenheid vanuit een plan

Borgloschool

Op de openbare basisschool Borgloschool vinden ouders, leerkrachten en directie dat een aantal bevorderende en belemmerende factoren 'voor elkaar' is, namelijk:

- Je als ouders welkom voelen op school, vriendelijkheid
- Open deur 'policy' (voorkeur), zichtbaarheid van directeur en leraren
- Passende communicatie
- Warme overdracht met educatieve partners
- Positieve attitude van leraren t.a.v. ouders
- Tijdgebrek bij ouders (werk, tweeverdieners, onregelmatig werken, hobby's)
- Bekendheid bij ouders hoe ze didactisch en pedagogisch kunnen ondersteunen bij huiswerk / huiswerkondersteuning

Er is een aantal bevorderende en belemmerende factoren dat nog aandacht nodig heeft, namelijk:

- Gelijkwaardigheid: zien leraren ouders als gelijkwaardige didactische partners; zien ouders leraren als gelijkwaardige pedagogische partners
- Beheersing Nederlandse taal van ouders (schrijven, lezen, spreken)
- Visie op ouderbeleid
- Ouderbeleid: de uitvoering van acties gericht op ouderbetrokkenheid vanuit een plan

Overeenkomsten en verschillen

Als antwoord op deelvraag 2: Welke overeenkomsten zijn er tussen de basisschool de Flint, Borgloschool en Martinus Twello ten aanzien van de onderzochte bevorderende en belemmerende factor? kan worden gesteld dat er een aantal factoren is dat op alle drie de scholen 'voor elkaar' is en een aantal factoren dat op alle drie de scholen 'aandacht nodig' heeft. De factoren die voor elkaar zijn:

- 'Open deur 'policy' (voordeur)' en 'Zichtbaarheid van directeur en leraren' en 'Je als ouders welkom voelen op school, vriendelijkheid' zorgen ervoor dat ouders zich gastvrij voelen. (Op de Borgloschool was aandacht nodig om ouders zich welkom te laten voelen. Ouders gaven aan zich bij de directie niet altijd even welkom te voelen. Inmiddels is er een andere directie. Op de Borgloschool zijn ten tijde van dit onderzoek voorbeelden gezien dat de nieuwe directeur opener en meer benaderbaar is. Vandaar dat deze factor toch als 'voor elkaar' benoemd is).
- De warme overdracht is bij alle scholen voor elkaar.

De factoren die aandacht nodig hebben zijn:

- Ouders en leerkrachten weten op elke school niet precies wat er onder gelijkwaardigheid verstaan wordt. Daarom heeft dat aandacht nodig.
- Ouders geven aan tijd genoeg te hebben om tijd te besteden aan hun kind wat betreft de schoolse ontwikkeling van het kind.
- Ouderbeleid: de uitvoering van acties gericht op ouderbetrokkenheid vanuit een plan
- Het ontwikkelen van een visie op ouderbeleid

Verhogen ouderbetrokkenheid

Als antwoord op de hoofdvraag: *Hoe kan de ouderbetrokkenheid op basisschool de Flint, Borgloschool en Martinus Twello worden verbeterd, rekening houdend met de in de literatuur als succesvol beschreven activiteiten en de daarbij behorende bevorderende en belemmerende factoren?* is per school een beschrijving gegeven van de vier activiteiten per school met daarbij factoren waar nog aandacht aan besteed moet worden.

De Flint

Visie en beleid

Er is een aantal succesvol bewezen acties die de betrokkenheid van ouders verhoogt. Als eerste wordt genoemd dat het hebben van een visie op ouderbetrokkenheid en een goed ouderbeleidsplan voorwaardelijk is om de ouderbetrokkenheid te verhogen (Hoeffgen & Ter Burg, 2013). Hoeffgen en Ter Burg (2013, p. 242) geven aan dat er vier fasen doorlopen kunnen worden om tot een goed ouderbeleid te komen:

- (1) waarderen wat aanwezig is en wat werkt,
- (2) verbeelden van een gewenste toekomst, een visie ontwikkelen over wat zou kunnen,
- (3) verankeren van de ideeën: ontwerpen van de gewenste toekomst en
- (4) het verwezenlijken: een planning vertalen in concrete acties.

De Flint kan deze stappen doorlopen en daarmee een visie op ouderbetrokkenheid en een ouderbeleidsplan creëren.

De Flint zal rekening moeten houden met de factor gelijkwaardigheid. Smit en Driessen (2002) geven in hun onderzoek 'Allochtone ouders en de pedagogische functie van de basisschool' aan dat er wereldwijd aanzetten zijn te vinden om de samenwerking tussen ouders, de onderwijssector, andere dienstverleners en sleutelfiguren te zoeken op gebied van opvoedingsstijlen en onderwijsvraagstukken. Het uitgangspunt daarbij is: je hebt een dorp nodig om een kind op te voeden; iedereen moet serieus worden genomen en iedereen kan van elkaar leren. Eén van de voorwaarden die beschreven wordt, is dat de school ouders als gelijkwaardig partner ziet in de ondersteuning van het kind. De leerkrachten van de Flint zullen moeten bepalen hoe zij de gelijkwaardigheid tussen leerkracht en ouders zien. Dit zal moeten worden meegenomen in het ontwikkelen van de visie en het uiteindelijke beleidsstuk.

Een tweede factor om rekening mee te houden is de beheersing van de Nederlandse taal op de Flint. De school zal de ouders gaan informeren over het veranderde ouderbeleid. Dat beleidsstuk zal dan zo gemaakt moeten worden dat dit voor alle ouders van de Flint goed te lezen en te begrijpen is.

Startgesprek

Eén van de meest effectieve activiteiten om de betrokkenheid van ouders te verhogen is het voeren van een startgesprek (De Vries, 2014). Doel van deze startgesprekken is contact,

vertrouwen en verbondenheid creëren tussen school en ouders vanaf het moment dat de leerling de school binnenkomt. Het startgesprek is vooral bedoeld om te investeren in de relatie met ouders. Het gesprek is naast de kennismaking met elkaar, gericht op het verzamelen van informatie over het kind via de ouders. Daarnaast is tijdens het gesprek ruimte voor het uitspreken van wederzijdse verwachtingen en het maken van afspraken. Doordat gezamenlijke afspraken worden gemaakt, ontstaat een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Uit het onderzoek naar de factoren op de Flint blijkt dat ouders zich welkom voelen op de school en hebben leerkrachten een positieve attitude ten opzichte van ouders. Dit is een goede voedingsbodem voor deze startgesprekken. Klaassen geeft in het onderzoek 'Scholen op weg naar educatief partnerschap met ouders' (2008) aan dat zo'n positieve houding zorgt voor vertrouwen, eerlijkheid, respect en transparantie. Dat zorgt ervoor dat de school de volgende keer weer met de ouders verder kan en de leerkracht een goede band met de ouders opbouwt.

De beheersing van de Nederlandse taal is een factor waar de Flint ook bij deze activiteit rekening mee moet houden. In de voorbereiding op en tijdens het startgesprek zal de leerkracht moeten zorgen dat alle ouders begrijpen waarover er wordt gesproken. Verder moeten ouders het gevoel krijgen dat zij ook een bijdrage hebben geleverd aan het gesprek en niet alleen geluisterd hebben (Smit & Driessen).

Ouders tijdig en frequent informeren

Naarmate leraren ouders vaker benaderen, zijn ouders vaker geneigd om ook te investeren in het school(se) leven van hun kinderen, ongeacht de klas waarin de kinderen zitten en ongeacht de sociaaleconomische achtergrond van de ouders (Menheere & Hooge, 2010). Hier wordt dus gesproken over 'live' contact en hier gaat het bijvoorbeeld niet over nieuwsbrieven, mails, websites, ouderportalen. Smit, Wester en Kuijk (2012) geven aan dat de 'driving forces' ter verbetering van de partnerschapsrelaties tussen ouders en school het versterken van onderlinge oudercontacten is en een goede communicatie behelst. Als de betrokkenheid van ouders hoger wordt, zullen de leerprestaties ook verbeteren. Smit, Wester en Kuijk (2012, p. 2) stellen dat 'de resultaten van onderzoeken naar het verband tussen ouderbetrokkenheid en leerprestaties (veelal) positief zijn in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs in een multiculturele grootstedelijke context'. In deze context zijn

'tijdig en frequent' vastomlijnde begrippen. In het artikel *Ouderbetrokkenheid is niet moeilijk* geeft De Vries (2015) aan dat een individueel gespreksarrangement een vorm van communicatie is die zorgt voor empathie, begrip en een goede basis voor een gezamenlijke verantwoordelijkheid creëert. Met elke ouder wordt afgesproken hoe je het komende jaar communiceert. Zo speel je in op het tijdige en frequent informeren en wordt er gezorgd dat de contacten voor elke ouder passend is.

Huiswerk

Het geven en maken van huiswerk kan zowel een positief als negatief effect hebben. (Sardes, 2013; Menheere & Hooge, 2010; Expertisecentrum TOP, 2013). Als een school zich wil gaan verdiepen in huiswerk is het goed zich dat te beseffen. De manier waarop er met huiswerk wordt omgegaan is bepalend of het een positief effect heeft op de ontwikkeling van de leerling. De mate van ondersteuning en supervisie van ouders is cruciaal voor het succes van huiswerk (Cooper, Lindsay & Nye, 2000). Dit is een belangrijk punt voor de Flint. Op de Flint wordt aangegeven dat bekendheid bij ouders hoe ze didactisch en pedagogisch kunnen ondersteunen bij huiswerk nog aandacht nodig heeft. Als de Flint dat niet doet, bestaat de kans dat huiswerk geven geen effect of zelfs een negatief effect kan hebben. Smit, Wester en Kuijk (2012) geven aan dat het hierbij dan wel essentieel is dat ouders goed worden geïnformeerd over wat van hen verwacht wordt. Hoe concreter de informatie en instructie rondom huiswerk wordt gegeven, des te meer dat door ouders gewaardeerd wordt. Daarnaast zeggen Menheere en Hooge (2010) dat het trainen van ouders in ondersteuningsactiviteiten rondom huiswerk succesvol blijkt te zijn met het oog op de schoolprestaties van hun kinderen. De manier waarop ouders thuis hun kinderen helpen en begeleiden maakt of er zich een positief effect voordoet (Sardes 2013). Het gaat hierbij vooral om dat ouders en kinderen huiswerk maken als een positieve ervaring zien. Daarnaast is het van belang dat ouders dezelfde strategieën hanteren als school. Op de Flint is het positief dat ouders aangeven geen tijdgebrek te ervaren bij het begeleiden van hun kinderen. Als de Flint huiswerk op de juiste manier geeft, hebben ouders de tijd om hun kinderen ook daadwerkelijk goed te begeleiden.

Martinus Twello

Visie en beleid

Het hebben van een duidelijke visie en beleid op de school is voorwaardelijk voor het inzetten van welke activiteiten dan ook. Het is van belang dat de school met ouders een heldere visie op samenwerking heeft geformuleerd. Uit alle informatie van de school aan ouders moet blijken hoe belangrijk de school het samenwerken met ouders vindt. Ook in het gedrag van de medewerkers van de school moet de visie op ouderbetrokkenheid zichtbaar zijn. Hoe tot een visie op samenwerking van leerkrachten en ouders kan worden gekomen beschrijft Stichting Actief Ouderschap. Zij kiest voor de term 'actief ouderschap' en onderscheidt hierin drie domeinen: actief burgerschap, onderwijskundig partnerschap en ouderparticipatie. Deze drie domeinen leiden naar vijf dimensies van actief ouderschap: maatschappelijk partnerschap, pedagogisch partnerschap, didactisch partnerschap, formeel partnerschap en informeel partnerschap. Wanneer een school kiest voor '100% ouderbetrokkenheid', dan heeft zij op al deze dimensies samen met ouders een visie en werkwijze ontwikkeld (Hoeffgen & ter Burg, 2013, p. 238). Op grond van dit onderzoek naar bevorderende en belemmerende factoren is geconstateerd dat de factor 'welkom zijn en zich welkom voelen' bevorderend werkt op het ontwikkelen van beleid. Er is echter een belangrijke belemmerende factor die eerst moet worden opgelost: de visie op pedagogische en didactische gelijkwaardigheid tussen ouders en leerkrachten. Hier zal eerst met ouders en team over gesproken moeten worden.

Startgesprek

Het organiseren van startgesprekken aan het begin van het schooljaar is een van de meest effectieve activiteiten om de betrokkenheid van ouders te verhogen (De Vries, 2014). Doel van deze startgesprekken is contact, vertrouwen en verbondenheid creëren tussen school en ouders vanaf het begin dat de leerling de school binnenkomt. Het startgesprek is vooral bedoeld om te investeren in de relatie met ouders. Het gesprek is naast de kennismaking met elkaar, gericht op het verzamelen van informatie over het kind via de ouders. Daarnaast is tijdens het gesprek ruimte voor het uitspreken van wederzijdse verwachtingen en het maken van afspraken. Doordat gezamenlijke afspraken worden gemaakt, ontstaat een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Uit onderzoek blijkt dat er geen belemmerende factoren

zijn om hiermee te starten, anders dan de eerder genoemde factor gelijkwaardigheid. Hierover zijn in de vorige paragraaf acties beschreven.

Ouders tijdig en frequent informeren

Naarmate leraren ouders vaker benaderen, zijn ouders vaker geneigd om ook te investeren in het school(se) leven van hun kinderen, ongeacht de klas waarin de kinderen zitten en ongeacht de sociaaleconomische achtergrond van de ouders (Menheere & Hooge, 2010). Op Martinus Twello zal de welwillendheid aanwezig zijn, omdat zoals beschreven bij 'Startgesprekken', ouders zich welkom voelen en de leerkrachten een positieve attitude hebben ten opzichte van de ouders.

Huiswerk

Het geven en maken van huiswerk kan zowel een positief als negatief effect hebben (Sardes, 2013; Menheere & Hooge, 2010; Expertisecentrum TOP, 2013). Als een school zich wil gaan verdiepen in huiswerk is het goed zich dat te beseffen. De manier waarop met huiswerk wordt omgegaan is bepalend of het een positief effect heeft op de ontwikkeling van de leerling. De mate van ondersteuning en supervisie van ouders is cruciaal voor het succes van huiswerk (Cooper, Lindsay & Nye, 2000). Smit, Wester en Kuijk 2012 geven aan dat het hierbij dan wel essentieel is dat ouders goed worden geïnformeerd over wat er van hen verwacht wordt. Hoe concreter de informatie en instructie rondom huiswerk wordt gegeven, des te meer dat door ouders gewaardeerd wordt. Daarnaast zeggen Menheere en Hooge (2010) dat het trainen van ouders in ondersteuningsactiviteiten rondom huiswerk succesvol blijkt te zijn met het oog op de schoolprestaties van hun kinderen. Uit dit onderzoek komt naar voren dat de factor huiswerk op Martinus Twello in orde is. Ouders krijgen tijdens de informatiebijeenkomst aan het begin van het schooljaar te horen hoeveel huiswerk hun kind meekrijgt en hoe ze dat het beste kunnen begeleiden. Ouders ervaren over het algemeen voldoende tijd om hun kind te begeleiden bij het maken van huiswerk. In de ideale situatie wordt, naast de inhoud van het huiswerk, ook uitgelegd hoe hier het beste begeleid kan worden. Met andere woorden: wat de verwachting van de leerkracht is van de ouderbegeleiding thuis.

Borgloschool

Visie en beleid

In welke mate een organisatie slaagt in het verhogen van de ouderbetrokkenheid hangt af van de wijze waarop de organisatie het ouderbeleid invulling geeft (Nafzger, 2012). Het hebben van een visie op ouderbetrokkenheid en een goed ouderbeleidsplan zijn voorwaarden om de ouderbetrokkenheid te verhogen (Hoeffgen & Ter Burg, 2013). Hoeffgen en Ter Burg (2013, p. 242) geven aan dat er vier fasen doorlopen kunnen worden om tot een goed ouderbeleid te komen:

- (1) waarderen wat aanwezig is en wat werkt,
- (2) verbeelden van een gewenste toekomst, een visie ontwikkelen over wat zou kunnen,
- (3) verankeren van de ideeën: ontwerpen van de gewenste toekomst en
- (4) het verwezenlijken: een planning vertalen in concrete acties.

De Borgloschool kan deze stappen doorlopen en daarmee een visie op ouderbetrokkenheid en een ouderbeleidsplan creëren. Een school moet zelf formuleren welke doelen ze wil bereiken op het terrein van de relatie ouders en school, die gedragen en uitgevoerd worden door het schoolteam, rekening houdend met de specifieke kenmerken van de ouders (Smit & Driessen, 2002). Verwerf daarbij draagvlak, een plan moet leven in de organisatie (Epstein, 2001).

De Borgloschool zal bij het vormgeven van visie en beleid op ouderbetrokkenheid rekening houden met de factoren gelijkwaardigheid en beheersing Nederlandse taal van ouders. De eerste factor om rekening mee te houden is gelijkwaardigheid. Hierbij wordt gekeken of leraren ouders als gelijkwaardige didactische partners zien en andersom. Het in kaart brengen van de verschillende perspectieven van ouders en school en het delen van verwachtingen is nodig. (Hoeffgen & Ter Burg, 2010). Er wordt daarbij aangegeven dat er geen sprake is van *gelijk* partnerschap. De school is eindverantwoordelijk voor wat er in de school gebeurt en ouders eindverantwoordelijk voor wat er thuis gebeurt. Ouders en school hebben een *gezamenlijk* belang: beide zijn nauw betrokken bij de opvoeding en begeleiding van kinderen (Klaassen, 2008). Eén van de voorwaarden die beschreven worden is dat de school ouders als gelijkwaardig partner ziet in de ondersteuning van het kind. De leerkrachten van de Borgloschool bepalen hoe zij de gelijkwaardigheid tussen leerkracht en ouders zien, rekening houdend met de specifieke kenmerken van de ouders. De definitie ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie zijn op de Borgloschool nog definities die in elkaar

zijn verweven. Uit de interview met ouders, leerkrachten en directie komt naar voren dat er geen onderscheid wordt gemaakt in de verschillende definities “ouderbetrokkenheid” en “ouderparticipatie”. Een duidelijke definitie is noodzakelijk om allemaal dezelfde taal te kunnen spreken. Dit zal moeten worden meegenomen in het ontwikkelen van de visie en het uiteindelijke beleidsstuk.

Een tweede factor om rekening mee te houden is de beheersing van de Nederlandse taal. De school zal de ouders meenemen in de ontwikkeling van en informeren over de visie op ouderbetrokkenheid en het ouderbeleid. Dat beleidsstuk zal dan zo gemaakt moeten worden dat dit voor alle ouders goed te lezen en te begrijpen is.

Startgesprek

Vroegtijdig kennismaken met ouders is een van de tien succesfactoren voor ouderbetrokkenheid, aldus Mariëtte Lusse, lector aan de Hogeschool Rotterdam. Wil je werk maken van ouderbetrokkenheid, dan is het organiseren van startgesprekken aan het begin van het schooljaar een van de effectiefste dingen die je kunt doen. Het uitgangspunt van het startgesprek is dat hoe beter de “driehoeksrelatie” tussen ouders, leerling en school is, hoe beter de studieprestaties en het sociaal welbevinden van de leerling zullen zijn (De Vries, 2014). Het startgesprek is vooral bedoeld om te investeren in de relatie met ouders. Het gesprek is naast de kennismaking met elkaar, gericht op het verzamelen van informatie over het kind via de ouders. Daarnaast is tijdens het gesprek ruimte voor het uitspreken van wederzijdse verwachtingen en het maken van afspraken. Doordat gezamenlijke afspraken worden gemaakt, ontstaat een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Uit het onderzoek naar de factoren op de Borgloschool blijkt dat positieve attitude van leraren ten aanzien van ouders, passende communicatie en dat ouders zich welkom voelen voldoende aanwezig is op school. Een positieve houding zorgt voor vertrouwen, eerlijkheid, respect en transparantie (Klaassen, 2008). Naast een positieve attitude is het ook van belang dat leraren open en transparant communiceren naar ouders. Het helpt ouders als leraren helder zijn in de verwachtingen die ze hebben over ouderbetrokkenheid. Als leraren zich bovendien realiseren dat opvattingen over gewenste verdeling van taken en verantwoordelijkheden per ouder kunnen verschillen en het niet direct veroordelen wanneer ouders niet aan hun verwachtingen tegemoet komen, draagt dit eveneens verder bij aan een positieve relatie (Bakker, 2013).

Dit educatief partnerschap met ouders is niet alleen van belang voor het realiseren van de pedagogische opdracht van de school, maar is ook een belangrijk kwaliteitskenmerk van de school (Epstein, 1992). Uit onderzoek is bekend dat het geven van mogelijkheden aan ouders om te participeren in het onderwijs van hun kinderen, een positieve invloed heeft op de cognitieve ontwikkeling en prestaties van kinderen (Epstein 1991; Fan & Chen, 2001; Henderson & Berla, 1994). Ook heeft het een positieve invloed op de attitudes van ouders naar school (Henderson, 1987; Smith, 1991). De Borgloschool zal in het verder vormgeven van de startgesprekken steeds moeten blijven afstemmen, rekening houdend met specifieke kenmerken van ouders. Hierbij heeft de factor beheersing Nederlandse taal aandacht nodig zodat zoveel mogelijk ouders worden bereikt. Het formuleren van een visie op ouderbetrokkenheid en het maken van goed ouderbeleid speelt daarbij ook een belangrijke rol waarbij onder andere de definities op ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie helder staan beschreven.

Ouders tijdig en frequent informeren

Duidelijke procedures en heldere communicatiepatronen (vastgelegd in een communicatieplan) zijn belangrijke aandachtspunten bij het ontwikkelen van een partnerschapsstructuur op school (Smit en Driessen, 2002). Communicatie is belangrijke voor de relatie tussen ouders en school, zowel formele als informele communicatie. Het voortdurend onderhouden van informeel contact, waarbij men belangstelling toont voor de ouders en de thuissituatie draagt bij aan een goede relatie tussen ouders en school. Daarnaast is het belangrijk dat men ouders steeds positief probeert te benaderen (Klaassen, 2008). Naarmate leraren ouders vaker benaderen, zijn ouders vaker geneigd om ook te investeren in het school(se) leven van hun kinderen, ongeacht de klas waarin de kinderen zitten en ongeacht de sociaaleconomische achtergrond van de ouders (Menheere & Hooge, 2010).

De factoren waar de Borgloschool rekening mee dient te houden bij het tijdig en frequent informeren zijn de beheersing van de Nederlandse taal en de factor gelijkwaardigheid. Iedere leerkracht zal in de communicatie naar ouders moeten kijken naar de specifieke ouderkenmerken in de eigen groep. De factoren passende communicatie, open deur policy, welkom voelen, positieve attitude van leraren ten aanzien van ouders zorgen voor een goede voedingsbodem voor een verder uitwerken van deze activiteit.

Huiswerk

Desforges en Abouchar (2003) analyseerden tientallen onderzoeken naar het effect van verschillende vormen van ouderbetrokkenheid op leerresultaten van kinderen. Ze concludeerden dat ouderbetrokkenheid thuis de meest effectieve vorm van ouderbetrokkenheid is. De onderzoekers spreken over 'at home good parenting', het bieden van een ondersteunend en stimulerend gezinsklimaat, waarbij het bij jonge kinderen tevens gaat om een 'home learning environment': het thuis voorzien in een breed scala aan leren gerelateerde activiteiten, zoals lezen, bibliotheekbezoek, spelenderwijs letters leren, zingen, rijmen. Goed ouderschap uit zich volgens onderzoek in een veilige en stabiele omgeving, het stimuleren van de intellectuele ontwikkeling, discussies tussen ouder en kind en door ouders die een goed voorbeeld zijn, het belang van onderwijs uitdragen en hoge verwachtingen koesteren van hun kind (Menheere & Hooge, 2010).

Het geven en maken van huiswerk kan zowel een positief als negatief effect hebben. (Expertisecentrum TOP, 2013; Menheere & Hooge, 2010; Sardes, 2013). Zomaar meer tijd besteden aan huiswerk leidt niet automatisch tot betere schoolprestaties (Patall et.al., 2008). Het trainen van ouders in ondersteuningsactiviteiten rondom het huiswerk is wel succesvol want het leidt tot hogere scores op het voltooien van huiswerkopdrachten, minder problemen rondom huiswerk in het algemeen, betere schoolprestaties bij kinderen in het primair onderwijs bij taal, natuur en techniek (Patall et. al., 2008; Menheere & Hooge, 2010). De manier waarop er met huiswerk wordt omgegaan is dus bepalend of het een positief effect heeft op de ontwikkeling van de leerling. De mate van ondersteuning en supervisie van ouders is cruciaal voor het succes van huiswerk (Cooper, Lindsay & Nye, 2000). Uit het onderzoek op de Borgloschool komt naar voren dat de factor "bekendheid bij ouders hoe ze didactisch en pedagogisch kunnen ondersteunen bij huiswerk" voor elkaar is. Daarbij is het essentieel dat ouders goed worden geïnformeerd over wat van hen verwacht wordt. Krijgen ouders onvoldoende begeleiding rondom huiswerk dan bestaat de kans dat huiswerk geven geen effect of zelfs een negatief effect kan hebben (Smit, Wester & Kuijk, 2012). De factoren "tijdgebrek bij ouders" en het "welkom voelen" bij ouders zijn als positief uit het onderzoek naar voren gekomen en zijn factoren die op de Borgloschool voor elkaar zijn. Deze factoren hebben een positieve invloed op de activiteit huiswerk. Ouders van de Borgloschool geven aan geen tijdgebrek te ervaren bij het begeleiden van hun kinderen. Als

de Borgschool huiswerk inzet, hebben ouders de tijd om hun kind(eren) ook daadwerkelijk goed te begeleiden. Doordat ouders aangeven zich “welkom te voelen” en de “attitude van leraren naar ouders” op orde is kan er overleg plaatsvinden om ouders te ondersteunen bij huiswerk.

Discussie

Kanttekeningen onderzoek

Aan het begin van het project waren er zes scholen verbonden aan dit project, maar drie van deze zes scholen zijn gaandeweg uit dit project gestapt. Dit heeft de voortgang van het onderzoek af en toe doen stagneren. Aan dit onderzoek hebben uiteindelijk drie scholen meegedaan waardoor er op een gering aantal scholen onderzoek is gedaan. Deze scholen staan allemaal in of in de buurt van Deventer. Als er onderzoek gedaan zou zijn in andere delen van het land zouden de uitkomsten van de interviews wellicht anders zijn geweest. De theorie over ouderbetrokkenheid en bevorderende en belemmerende factoren is wel algemeen toepasbaar.

Per school zijn zes leerkrachten en acht ouders bevestigd. De resultaten zouden betrouwbaarder zijn geweest als een grotere groep mensen was bevestigd. De Borgloschool en de Flint zijn vergelijkbare scholen wat betreft leerling- en ouderpopulatie. Martinus Twello heeft een andere populatie dan de twee hiervoor genoemde scholen. Voor de betrouwbaarheid van het onderzoek zou het beter zijn geweest om meer scholen met een verschillende populatie mee te laten doen.

Per bevorderende en belemmerende factor is één vraag gesteld aan ouders en leerkrachten. Om een beter beeld per factor te krijgen, was het beter geweest om meer vragen per factor te stellen. Ook was het beter geweest om eerst een vragenlijst af te nemen waarbij met een 5-punts Likertschaal werd gewerkt. De resultaten uit die vragenlijst hadden dan door middel van interviews gecheckt kunnen worden. Op die manier waren de resultaten meer betrouwbaar en objectiever geweest.

Alternatieve verklaringen

De deelnemende scholen vonden het relevant om zich te verdiepen in ouderbetrokkenheid en met dit onderzoek mee te doen. De scholen waren zich daardoor meer bewust van ouderbetrokkenheid en wat het betrekken van ouders zou kunnen opleveren. Deze bewustwording kan invloed gehad hebben op de resultaten. In 2014 is begonnen met dit onderzoek. In de tijd dat het onderzoek werd uitgevoerd op de scholen is inmiddels een

aantal activiteiten ontplooit om de ouderbetrokkenheid op de scholen te vergroten. Dit kan invloed hebben gehad op de resultaten.

Implicaties onderzoek

Op de scholen zijn bevorderende en belemmerende factoren in kaart gebracht. Door belemmerende factoren binnen de school zoveel mogelijk op te heffen en bevorderende factoren te versterken, kan de ouderbetrokkenheid worden vergroot. Het belang van deze factoren houdt niet op bij ouderbetrokkenheid. De school kan ook op andere beleidsterreinen rekening houden met deze factoren, zodat de school en ouders werken aan een optimale samenwerking ten behoeve van het bevorderen van de onderwijsopbrengsten van leerlingen.

De aanbevelingen van het onderzoek zijn direct toepasbaar in de praktijk. Andere scholen kunnen hiervan profiteren en de aanbevelingen overnemen. Zij kunnen kijken welke factoren er op de desbetreffende school aandacht verdienen of al voor elkaar zijn en dan de aanbevelingen volgen die in dit onderzoek beschreven staan.

Aanbevelingen

De Flint

Om de betrokkenheid van ouders te verhogen kan een viertal activiteiten worden ontplooid. Als eerste is het raadzaam om met het team van de Flint een gezamenlijke visie op ouderbetrokkenheid op te stellen. Het team kan worden meegenomen in de theorie rond ouderbetrokkenheid die in dit onderzoeksverslag staat. Aan de hand van deze kennis kan een mening gevormd worden over het betrekken van ouders bij de school. Als de school een visie heeft geformuleerd, komt daar een aantal activiteiten uit. Ook vertelt de visie de school hoe die activiteiten uit te voeren.

Uit dit onderzoek blijkt dat startgesprekken een goed middel is om de ouders te betrekken. Op de Flint worden ouders door middel van gesprekken en rapporten op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen van hun kind. Gesprekken over de rapporten vinden in december, februari en juni plaats. Het is aan te raden om te beginnen met startgesprekken in het begin van het schooljaar. Zorg dat de gesprekken in het teken staan van kennismaken met elkaar, het verzamelen van informatie over het kind en het uitspreken van verwachtingen wat betreft de samenwerking tussen ouders en leerkracht. Zorg daarbij dat in het loop van het jaar teruggekomen wordt op afspraken en dat ouders en leerkracht tijdens het startgesprek een gelijke inbreng hebben. Om drie gespreksrondes in het jaar te houden, kan ervoor gekozen worden om na het startgesprek twee rapporten te gaan maken waarbij elk rapport gevolgd wordt door een oudergesprek. Dat kan in februari en juni gedaan worden. In de tussentijd moeten ouders wel goed geïnformeerd worden over de voortgang van hun kind. De Flint werkt met ParnasSys als leerlingvolgsysteem. Dit systeem heeft de mogelijkheid om een ouderportaal te openen. Ouders kunnen dan alle resultaten van hun kinderen zien. Zo blijven de ouders op de hoogte van de cijfers van hun kind. Om ouders te informeren over wat hun kind leert en doet in de klas, kan er gewerkt gaan worden met een digitale applicatie. Eén die daar heel geschikt voor is en voor het onderwijs gemaakt is, is Klasbord.nl. De leerkracht kan hier berichten en foto's plaatsen, zichtbaar voor alleen de ouders en kinderen uit zijn klas. Zo zien ouders wat kinderen doen en leren, zonder dat andere mensen mee kunnen kijken. De leerkrachten op de Flint moeten er wel aan blijven denken dat de berichten door alle ouders gelezen en begrepen moeten kunnen worden.

Persoonlijk contact blijft ook nog steeds belangrijk bij het informeren van ouders en bij het laten informeren van de leerkracht. Geadviseerd wordt om het contact op te zoeken wanneer dat nodig is. Dat kan nodig zijn als het kind zich anders, minder, beter ontwikkelt dan verwacht was of als er problemen zijn op het gebied van de sociaal-emotionele ontwikkeling. Het ouderportaal en Klasbord zal dit persoonlijk contact nooit vervangen.

Geadviseerd wordt dat de Flint ook naar hun huiswerkbeleid kijkt. Er moet duidelijk worden wat het wil bereiken met huiswerk en hoe en welk huiswerk gegeven wordt. Het doel van huiswerk geven is belangrijk, omdat dat bepaalt of huiswerk een positief effect heeft. Het team van de Flint zal zich eerst moeten buigen over hun visie op huiswerk. Huiswerk kan een educatieve functie (verbeteren van leerprestatie/inoefening, voorbereiden op volgende les, persoonlijke ontwikkeling van socialiserende functie zoals verantwoordelijkheid, plannen, zelfvertrouwen, doorzettingsvermogen) hebben. Het kan een communicatieve functie (het stimuleert de hoeveelheid en kwaliteit van de communicatie tussen school en kind, school en ouder, ouder en kind) en een politieke of profilering functie (school vindt dat huiswerk bij school hoort, kinderen straf geven door huiswerk te geven) hebben (Epstein, 2013; Vorhis, 2014). Als er een of meerdere functies bepaald zijn, kan nagedacht worden over welk huiswerk er gegeven wordt. Daarbij moet men ervoor zorgen dat ouders goed weten wat hun rol is. Er zal daarvoor een begeleidend schrijven bij het huiswerk moeten zitten waarin beschreven staat hoe een ouder een kind kan helpen met het huiswerk. Ouders moeten zorgen dat kinderen geen druk ervaren van ouders (“Heb je je huiswerk al gedaan? Wanneer ga je je huiswerk nou doen? Over 10 minuten moet het af zijn!”). Kinderen moeten vooral de steun voelen van ouders (“Zullen we samen eens gaan zitten voor je huiswerk? Heb je hulp nodig van mij? Wat leuk om te zien dat je dat doet op school.”). Daarnaast zal er, wanneer van toepassing, een voorbeeld bij moeten zitten van de didactiek die op school gebruikt wordt. De verwachting is dat de betrokkenheid van ouders hoger wordt op de Flint als de school de volgende activiteiten uitzet:

- Een visie op ouderbetrokkenheid formuleren;
- De gesprekscyclus aanpassen en starten met het voeren van startgesprekken;
- Ouders tijdig en frequent informeren via Parnassys ouderportaal, Klasbord en persoonlijke contactmomenten;
- Huiswerk op de uit dit onderzoek voortgekomen manier uitvoeren.

Martinus Twello

Ten aanzien van het ontwikkelen van een duidelijke visie en beleid, voorwaarde om te komen tot een hoge ouderbetrokkenheid, is het aan te bevelen om de verschillen in inzicht op te lossen. Ouders voelen op moment van afname van het interview en de vragenlijsten niet de behoefte om zich te bemoeien met het curriculum. Het is voor Martinus Twello zaak om te verhelderen waarom dat zo is. Aanvullende vragenlijsten en interviews met (een deel van) de ouders en leerkrachten zou kunnen helpen om hier de knelpunten te verhelderen en tot consensus te komen. Vervolgens kunnen ouders in een op te richten klankbordgroep en de MR samen met een afvaardiging van het team bespreken wat over en weer de verwachtingen zijn. Daarna kan er een plan ontstaan waarin de rollen van ouders en leerkrachten ten aanzien van gelijkwaardigheid verduidelijkt worden en kunnen hierop acties planmatig weggezet worden.

In het schooljaar 2016-2017 is Martinus Twello met een pilot in een aantal groepen gestart met het voeren van ouder- en kindgesprekken aan het begin van het schooljaar. Deze bevindingen zijn teruggekoppeld naar het team en in het schooljaar 2017-2018 voert iedere groep deze gesprekken via een gezamenlijk ontwikkeld format, met ruimte voor eigen inbreng.

Ouders geven aan dat ze het prettig vinden om vroegtijdig met de school te overleggen wat dit schooljaar de doelen en verwachtingen zijn. Wat ze gemist hebben is afspraken over het vervolg en daar kan de school met de werkgroep ouderbetrokkenheid een voorstel voor maken en met eventueel de MR en de klankbordgroep over debatteren. Het is aan te bevelen om via verhelderingsvragen te komen tot consensus over een goed vervolg.

Naast de mondelinge contacten (start-, kind- en oudergesprekken) communiceert Martinus Twello ook schriftelijk via nieuwsbrieven (maandelijks) en via zijn, in 2015-2016 in gebruik genomen, ouderportal 'Basisschoolnet'. Er zijn afspraken gemaakt over hoe vaak de leerkracht periodiek communiceert met ouders -bijvoorbeeld dat er voorafgaand aan een periode wordt beschreven welke doelen voor rekenen en taal worden behandeld- zodat ouders het hier thuis met hun kind over kunnen hebben. Ouders geven in reacties aan de gekozen werkwijze zeer prettig te vinden, maar dat er tussen de groepen nog steeds verschillen zijn. In het team (lees: de bouw) moet regelmatig worden afgestemd tussen de

groepen wanneer zij wat communiceren om tot enige uniformiteit te komen. De school doet er goed aan om een plan te maken waarin afspraken rond het gebruik ervan worden beschreven zodat enige uniformiteit ontstaat in inhoud en taalgebruik. Nu komt het nog te vaak voor dat er tussen (zelfs parallelgroepen) verschil zit in frequentie en inhoud. De werkgroep kan zich daar de komende periode over buigen en daar aanbevelingen naar het team over doen. Vervolgens moeten die aanbevelingen worden besproken in team en klankbordgroep en in een borgingsdocument worden beschreven.

Ouders hebben aangegeven over het algemeen voldoende tijd te hebben voor het begeleiden van het huiswerk. Er is echter geen zicht op de kwaliteit hiervan. De school kan, nog meer dan ze nu doet, de begeleiding hiervan beschrijven in een ouderportal en schoolbreed afspraken hierover borgen. Uiteindelijk wil de school dat ieder kind dezelfde kansen krijgt om zijn huiswerk uit te voeren en de ouders hierin te betrekken. Hetzij als vraagbaak, hetzij als klankbord of als tutor. De werkgroep kan deze aandachtspunten meenemen, bespreken en borgen in een document.

Het doorvoeren van deze aanbevelingen zal waarschijnlijk leiden tot het optimaliseren van de ouderbetrokkenheid zodat ieder kind in voorwaardelijke zin de grootste kans heeft op verhogen van zijn/haar opbrengsten.

Borgschool

Om de betrokkenheid van ouders te verhogen zijn op basis van het literatuuronderzoek drie ouderbetrokkenheid-verhogende activiteiten uitgezet in dit onderzoeksverslag. Het gaat daarbij om de activiteiten: startgesprekken, ouders tijdig en frequent informeren en huiswerk. In welke mate de schoolorganisatie slaagt in het verhogen van de ouderbetrokkenheid door de inzet van deze activiteiten hangt af van de wijze waarop de school het ouderbeleid invulling geeft. Investeren in ouders leidt alleen dan tot resultaten wanneer sprake is van een breed gedragen visie op de positie en de rol van ouders door bestuur, directie, team, medezeggenschapraad en ouderraad. Hoeffgen en Ter Burg (2013) geven aan dat er vier fasen doorlopen kunnen worden om tot een goed ouderbeleid te komen. Deze staan beschreven in de conclusie.

De Borgschool zal bij het herzien van beleid en het verder vormgeven van de visie op ouderbetrokkenheid rekening moeten houden met de factoren gelijkwaardigheid en beheersing Nederlandse taal van ouders, afgestemd op de specifieke ouderkenmerken van

de Borgloschool. De visie moet breed gedragen worden door ouders en school en het beleid zo gemaakt dat dit voor alle ouders goed te lezen en te begrijpen is. Vanuit het huidige beleid ouderbetrokkenheid op de Borgloschool komt naar voren dat er geen onderscheid wordt gemaakt tussen “ouderbetrokkenheid” en “ouderparticipatie”. Een duidelijke definitie is noodzakelijk om allemaal dezelfde taal te kunnen spreken.

Het team van de Borgloschool kan worden meegenomen in de theorie rond ouderbetrokkenheid die in dit onderzoeksverslag staat, met als doel het creëren van draagvlak waarbij het belang van ouderbetrokkenheid centraal staat. Aan de hand van de aanbevelingen vanuit dit onderzoek kan een mening gevormd worden over het betrekken van ouders bij de school. De activiteiten vanuit dit onderzoek kunnen op school worden vormgegeven waarop tevens visie en beleid geschreven wordt. In de visie van de school wordt dan beschreven hoe die activiteiten uit te voeren.

Uit onderzoek blijkt dat het startgesprek een goede activiteit is om ouders te betrekken bij de school en de ontwikkeling van hun kind(eren). De Borgloschool is sinds het schooljaar 2014-2015 gestart met het invoeren van deze gesprekken. De startgesprekken zijn daarbij niet verplicht voor alle ouders en vinden plaats in de tweede of derde week van het nieuwe schooljaar. Op initiatief van de ouders worden deze gesprekken aangevraagd bij de groepsleerkracht die daar dertig minuten de tijd voor reserveert. Ieder jaar is vervolgens bijgehouden hoeveel ouders zich per groep opgaven voor een startgesprek. Hieruit is naar voren gekomen dat er een duidelijke stijging te zien is in het aantal ouders die gebruikmaken van deze startgesprekken (opkomst van 16% in 2014 tot 64% in 2016). In het schooljaar 2016-2017 hebben ouders een uitnodiging ontvangen met een begeleidend schrijven waarop voorbeeldvragen voor ouders, het doel en de verwachtingen voor het startgesprek zijn beschreven. Wellicht heeft dit bijgedragen aan een hogere opkomst van het aantal ouders.

Voor de leerkrachten is de aanbeveling zich te realiseren dat de startgesprekken altijd in een positieve sfeer verlopen; iedereen komt aan het woord, er is ruimte voor een (informele) kennismaking en voor uitwisseling van de leerling thuis en op school, gezamenlijk wordt besproken hoe de verdere communicatie gedurende het schooljaar verloopt: hoe en wanneer willen we elkaar informeren? De leerling is daarbij het uitgangspunt. Het is belangrijk dat zowel leraren als ouders het belang van deze startgesprekken inzien en het een breed gedragen activiteit wordt binnen de school. Ouders en leerkracht hebben een

gelijke inbreng en er wordt door beide partijen teruggekomen op gemaakte afspraken. De school doet er verder goed aan om een plan te maken waarin afspraken worden beschreven zodat enige uniformiteit ontstaat over inhoud van de gesprekken en borging van de gesprekken.

Op de Borgschool worden de ouders gedurende het schooljaar verder geïnformeerd over de ontwikkeling van hun kind door middel van minimaal één voortgangsgesprek(ken) en twee rapportgesprekken. Het voortgangsgesprek vindt plaats eind november, de rapportgesprekken begin maart en begin juli. Om drie gespreksrondes in het jaar te houden inclusief het startgesprek, kan ervoor gekozen worden het voortgangsgesprek in november te laten vervallen. Tijdens het startgesprek met ouders kan gekeken worden of het in het belang van het kind noodzakelijk is het voortgangsgesprek in te plannen. De rapportgesprekken kunnen dan mogelijk in februari en juni plaatsvinden.

De activiteit “ouders tijdig en frequent informeren” hangt tevens samen met de activiteit en aanbevelingen van het “startgesprek”. Om ouders naast alle gespreksrondes in het schooljaar goed te informeren over de voortgang van hun kind kan school gebruikmaken van het ouderportaal binnen het leerlingvolgsysteem ParnasSys. In het ParnasSys ouderportaal kan school zelf aangeven wat er aan ouders wordt getoond. Het openstellen van de gegevens kan worden uitgebreid van het laten zien van alleen de leerlingkaart tot het open zetten van alle modules, zoals digitale rapport, notities en toetsen. De school kan zelf bepalen hoeverre het wil gaan in het, op deze wijze, informeren van ouders. Om voldoende op de hoogte te blijven van de dagelijkse gang van zaken in de klas kan er gewerkt worden met digitale applicaties zoals klasbord.nl en Parro. Hierop kan de leerkracht berichten en foto’s plaatsen die alleen zichtbaar zijn voor de ouders en kinderen uit de desbetreffende klas. Zo zien ouders wat kinderen doen en leren, zonder dat andere mensen mee kunnen kijken. Aan de eerstgenoemde applicatie zijn geen kosten verbonden. De digitale applicatie Parro is ontwikkeld in samenwerking met ParnasSys. Deze applicatie is te koppelen met het ouderportaal van ParnasSys, hier zijn wel kosten aan verbonden. De leerkrachten moeten er wel aan blijven denken dat de berichten door alle ouders gelezen en begrepen moeten kunnen worden. Het ouderportaal en de digitale applicaties zijn niet bedoeld ter vervanging van het persoonlijke contact, maar juist als instrument om betrokkenheid te verhogen.

Uit onderzoek van Desforges en Abouchaar (2003) naar het effect van verschillende vormen van ouderbetrokkenheid op leerresultaten van kinderen blijkt dat ouderbetrokkenheid thuis de meest effectieve vorm van ouderbetrokkenheid is. School kan ouders hierbij ondersteunen in deze zo genoemde `home learning environment`: het thuis voorzien in een breed scala aan leren gerelateerde activiteiten, zoals lezen, bibliotheekbezoek, spelenderwijs letters leren, zingen, rijmen. De school kan hier nog een slag in maken. Goed ouderschap uit zich volgens onderzoek in een veilige en stabiele omgeving, het stimuleren van de intellectuele ontwikkeling, discussies tussen ouder en kind en door ouders die een goed voorbeeld zijn, het belang van onderwijs uitdragen en hoge verwachtingen koesteren van hun kind (Menheere & Hooge, 2010).

Als school is het raadzaam met elkaar een visie te ontwikkelen wat men wil met betrekking tot huiswerk en `home learning environment` om vervolgens te borgen in beleid. De ouders van de Borgloschool hebben aangegeven over het algemeen voldoende tijd te hebben voor het begeleiden van het huiswerk. Er is echter geen zicht op de kwaliteit hiervan en de manier waarop ouders hun kind thuis ondersteunen. Juist de manier waarop er met huiswerk wordt omgegaan is bepalend of het een positief effect heeft op de ontwikkeling van de leerling. De mate van ondersteuning en supervisie van ouders is cruciaal voor het succes van huiswerk (Cooper, Lindsay & Nye, 2000). De school kan ouders ondersteunen en begeleiden door advies te geven, mondeling en/of schriftelijk, waarin wordt aangegeven hoe een ouder het beste het kind kan ondersteunen bij huiswerk. Ouders moeten zorgen dat kinderen geen druk ervaren ("Heb je je huiswerk al gedaan? Wanneer ga je je huiswerk nou doen? Over 10 minuten moet het af zijn!"). Kinderen moeten vooral de steun voelen van ouders ("Zullen we samen eens gaan zitten voor je huiswerk? Heb je hulp nodig van mij? Wat leuk om te zien dat je dat doet op school."). Daarnaast zal de didactiek die op school wordt toegepast beschreven of uitgelegd moeten worden.

De verwachting is dat de ouderbetrokkenheid op de Borgloschool geoptimaliseerd wordt, zodat de kans op het verhogen van de (weg) onderwijsopbrengsten vergroot wordt.

Referentielijst

Bakker, J. T. A., Denessen, E. J. P. G., Dennissen, M. H. J., & Oolbekkink-Marchand, H. W. (2013). *Leraren en ouderbetrokkenheid: een reviewstudie naar de effectiviteit van ouderbetrokkenheid en de rol die leraren daarbij kunnen vervullen*. Nijmegen: Radboud Universiteit Nijmegen.

Beek, S., Van Rooijen, A., & De Wit, C. (2007). *Samen kun je meer dan alleen. Educatief partnerschap met ouders in primair en voortgezet onderwijs*. Den Haag: Q*Primair en 's-Hertogenbosch: KPC Groep.

Burg, M., ter, Hoefgen, M. (2010). *Afstemmen op dialoog. Een onderzoek door ouders naar samenwerken met leerkrachten*. Geraadplegd op 28 november 2014 via <http://www.leren-creeren.nl/2010%20Hoeffgen%20M%20en%20ter%20Burg%20M%20Afstemmen%20op%20dialoog%20meesterstuk.pdf>.

Cooper, H., & Valentine, J. C. (2001). Using research to answer practical questions about homework. *Educational Psychologist*, 36(3), 143-153.

Cooter, K. S. (2006). When mama can't read: Counteracting intergenerational illiteracy. *The Reading Teacher*, 59(7), 698-702.

Davies, D., Johnson, V. R. (1996). Crossing boundaries: An introduction. *International Journal of Educational Research*, 25(1), 3-7.

Dearing, E., McCartney, K., Weiss, H. B., Kreider, H., & Simpkins, S. (2004). The promotive effects of family educational involvement for low-income children's literacy. *Journal of School Psychology*, 42(6), 445-460.

Dearing, E., Kreider, H., Simpkins, S., & Weiss, H. B. (2006). Family involvement in school and low-income children's literacy: Longitudinal associations between and within families. *Journal of Educational Psychology*, 98(4), 653.

Desforges, C., Abouchaar, A. (2003). *The impact of parental involvement, parental support and family education on pupil achievement and adjustment: A literature review* (Vol. 433). Nottingham: DfES Publications.

Epstein, J. L. (2001). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools*. Boulder CO, Westview Press.

Expertisecentrum TOP (2013). Succesfactoren voor een programma voor Taalontwikkeling, Ouderbetrokkenheid en Participatie (TOP). Geraadpleegd op 28 november 2014 via, <http://www.expertisecentrumtop.nl/succesfactoren-37>

Fan, X., Chen, M. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: A meta-analysis. *Educational psychology review*, 13(1), 1-22.

Henderson, A.T., Mapp, K.L.A. (2002). *New Wave of Evidence: The Impact of School, Family, and Community Connections on Student Achievement*. Aston: SEDL's National Center for Family & Community Connections with Schools.

Hill, N. E., Tyson, D. F. (2009). Parental involvement in middle school: a meta-analytic assessment of the strategies that promote achievement. *Developmental psychology*, 45(3), 740.

Hoeffgen, M., Burg, M., ter, (2013). Samenwerking tussen ouders en school. Geraadpleegd op 24 oktober 2015, via <http://www.leren-creeren.nl/2013%20Hoeffgen%20M%20en%20ter%20Burg%20M%20Samenwerking%20tussen%20ouders%20en%20school%20tijdschrift%20Ouderschapskennis%20klein.pdf>.

Hoover-Dempsey, K. V., Walker, J. M., Sandler, H. M., Whetsel, D., Green, C. L., Wilkins, A. S., & Closson, K. (2005). Why do parents become involved? Research findings and implications. *The Elementary School Journal*, 106(2), 105-130.

Kalthoff, H. (2011). Factsheet Ouderbetrokkenheid bij voor- en vroegschoolse educatie, peuterspeelzaal en onderwijs. Utrecht: ECO3: Kohnstamm instituut / Nederlands Jeugdinstituut / Sardes.

Lusse, M. (2011). *Literatuurverkenning children's zone: Thema ouderbetrokkenheid*. Rotterdam: Hogeschool Rotterdam.

Menheere, A., & Hooge, E. (2010). Ouderbetrokkenheid in het onderwijs. *Een literatuurstudie naar de betekenis van ouderbetrokkenheid voor de schoolse ontwikkeling*

van kinderen. Amsterdam: Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding, Hogeschool van Amsterdam.

Mesman, J. (2010). Oud geleerd, jong gedaan. Investeren in ouders bevordert de onderwijskansen van jonge kinderen. Inaugurale rede. Leiden: Universiteit Leiden

Patall, E. A., Cooper, H., & Robinson, J. C. (2008). Parent involvement in homework: A research synthesis. *Review of educational research*, 78(4), 1039-1101.

Rijksoverheid. (2012). Kamerbrief voortgang partnerschap tussen school en ouders (ouderbetrokkenheid). Geraadpleegd op 14 november 2016, via <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2012/04/03/kamerbrief-voortgang-partnerschap-tussen-school-en-ouders-ouderbetrokkenheid>.

Rijksoverheid. (2013). Kamerbrief over ouderbetrokkenheid. Geraadpleegd op 14 november 2016, via <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2013/07/15/kamerbrief-over-ouderbetrokkenheid>.

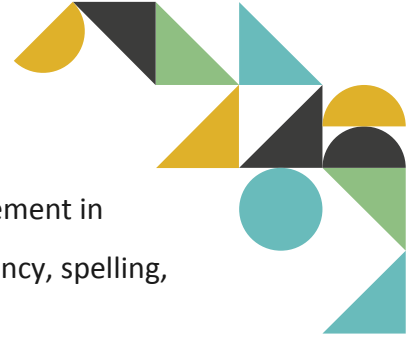
Rijksoverheid. (2014). Kamerbrief over monitor Ouderbetrokkenheid in po, vo en mbo 2014. Geraadpleegd op 14 november 2016, via <https://www.rijksoverheid.nl/regering/inhoud/bewindspersonen/jet-bussemaker/documenten/kamerstukken/2014/12/18/kamerbrief-over-monitor-ouderbetrokkenheid-in-po-vo-en-mbo-2014>.

Sardes. (2012). Wat werkt bij ouderbetrokkenheid? Geraadpleegd op 28 november 2014 via, http://www.sardes.nl/uploads/publicaties_bestanden/factsheet_ouderbetrokkenheid.pdf

Sardes. (2013). Monitor Ouders en Passend Onderwijs. *Literatuurstudie en nulmeting onder ouders*. Utrecht: Sardes

Scholenopdekaart.nl. (2016). Geraadpleegd op 14 november 2016, via https://www.scholenopdekaart.nl/?vid=p_7423&vid=p_11250&locatie=mijnlocatie&presentatie=1&sortering=2.

Sénéchal, M. (2006). Testing the home literacy model: Parent involvement in kindergarten is differentially related to grade 4 reading comprehension, fluency, spelling, and reading for pleasure. *Scientific studies of reading*, 10(1), 59-87.

Sénéchal, M., & Young, L. (2008). The effect of family literacy interventions on children's acquisition of reading from kindergarten to grade 3: A meta-analytic review. *Review of Educational Research*, 78(4), 880-907.

Sleegers, P., Smit, F. (1999). De relatie tussen school en ouders: Ervaringen met formele ouder- participatie. In *Handboek Schoolorganisatie en Onderwijsmanagement* (pp. 7720-1 - 7720-24). Alphen a/d Rijn: Samsom/H.D. Tjeenk Willink.

Sleegers, P., Smit, F. (2003). Samenwerking tussen leraren en ouders: Variatie, opbrengsten en knelpunten. In *Handboek Schoolorganisatie en Onderwijsmanagement* (pp. 4300-1 - 4300-20). Alphen a/d Rijn: Samsom/H.D. Tjeenk Willink.

Smit, F. (1999). *De rol van ouderparticipatie in het basisonderwijs. Een onderzoek naar vorm, inhoud en effecten van ouderparticipatie in het basisonderwijs*. Nijmegen: ITS.

Smit, F. (2006). *Surfen op de golven van de medezeggenschap in het onderwijs*. Deventer: Kluwer.

Smit, F. (2009). Herken de ouder. *Pedagogiek in de Praktijk*, p.18-21. Amsterdam: Uitgeverij SWP

Smit, F., Doesborgh, J., Van Kessel, N. (2001). *Ouderparticipatie: een nieuw missie-statement? Onderzoek naar het functioneren van de relatie ouders en basisschool*. Nijmegen: ITS.

Smit, F., Driessen, G. (2001). *Samenwerking tussen ouders en scholen. Een internationaal vergelijkend onderzoek naar vormen van partnerschap tussen ouders, school en de lokale gemeenschap*. Nijmegen: ITS.

Smit, F., & Driessen, G. (2002). *Allochtone ouders en de pedagogische functie van de basisschool*. Nijmegen: ITS.

Smit, F., & Driessen, G. (2006). Ouders en scholen als partners in een multiculturele en multireligieuze samenleving. In C. Hermans & J. Janssen (Eds.), *Partnerschap tussen school en ouders* (pp. 103-121). Budel: Damon.

Smit, F., Driessen, G. (2009). Creating effective family-school partnerships in highly diverse contexts. Building partnership models and constructing parents typologies In Deslandes, R. (ed). *International Perspectives on Contexts, Communities and Evaluated Innovative Practices. Family- school-community partnerships*, London: Routledge, p.64-81.

Smit, F., Driessen, G., Doesborgh, J. (2002). *Ouders en educatieve voorzieningen*. Nijmegen: ITS.

Smit, F., Driessen, G., Doesborgh, J. (2004). *Opvattingen van allochtone ouders over onderwijs tussen wens en realiteit. Een inventarisatie van de verwachtingen en wensen van ouders ten aanzien van de basisschool en educatieve activiteiten in Rotterdam*. Nijmegen: ITS.

Smit, F., Driessen, G., Slegers, P. (2001). The relationships between parents of ethnic minority children, the schools and supporting institutions in the local community. Some ideas for the future. In F. Smit, K. van der Wolf & P. Slegers (Eds.), *A bridge to the future. Collaboration between parents, schools and community* (pp. 255-258). Nijmegen/Amsterdam: ITS/SCO-Kohnstamm Instituut.

Smit, F., Driessen, G., Slegers, P., & Hoop, P. (2003). Ethnic minority parents and schools: Strategies to improve parental involvement and participation. In S. Castelli, M. Mendel & B. Ravn (Eds.), *School, family, and community partnership in a world of differences and changes* (pp. 105-118). Gdansk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdanskiego.

Smit, F., Driessen, G., De Wit, C. (2009). *Stappenplan optimalisering ouderbetrokkenheid in de Voor- en Vroegschoolse Educatie*. Nijmegen: ITS, Radboud Universiteit Nijmegen.

Smit, F., Driessen, G. Sluiter, R. & Brus, M. (2007). *Ouders, scholen en diversiteit. Ouderbetrokkenheid en – participatie op scholen met veel en weinig achterstandsleerlingen*. Nijmegen: ITS, Radboud Universiteit Nijmegen.

Smit, F., Driessen, G., Vrieze, G., Van Kuijk, J., & Slegers, P. (2005). Opvoedings- en opvangactiviteiten van scholen in het primair en voortgezet onderwijs. Een inventarisatie van de stand van zaken met betrekking tot de relatie onderwijs-opvoeding-opvang in het Nederlandse onderwijs. In *Onderwijsraad, Onderwijs in thema's* (pp. 159-228). Den Haag: Onderwijsraad.

Smit, F., Fluiter, R., Driessen, G. (2006). *Literatuurstudie ouderbetrokkenheid in internationaal perspectief*. Nijmegen: ITS, Radboud Universiteit Nijmegen.

Smit, F., Moerel, H., Slegers, P. (1999). Experiments with parent participation in the Netherlands. In F. Smit, H. Moerel, K. van der Wolf, P. Slegers (Eds.), *Building bridges between home and school* (pp. 37-42). Nijmegen/Amsterdam: ITS/SCO Kohnstamm Instituut.

Smit, F., Wolf, K. van der, Slegers, P. (Eds.) (2001). *A bridge to the Future. Collaboration between Parents, Schools and Communities*. Nijmegen: ITS.

Vermeulen, B., Smit, F. (1998). De veranderende positie van ouders in het primair en voortgezet onderwijs. Nederlands. *Tijdschrift voor Onderwijsrecht en Onderwijsbeleid*, 1(mei), 27-37.

Vintges, K. (2003). *De terugkeer van het engagement*. Meppel: Boom.

Van Voorhis, F. L. (2004). Reflecting on the homework ritual: Assignments and designs. *Theory into practice*, 43(3), 205-212.

Vries, P., de, (2013), *Ouderbetrokkenheid 3.0 Van informeren naar samenwerken*, Amersfoort: CPS (www.cps.nl/ouderbetrokkenheid).

Vries, P., de, (2015) *Ouderbetrokkenheid is niet moeilijk. Geraadpleegd op 14-11-2016, via <http://wij-leren.nl/startgesprek-ouderavond-tienminutengesprek-oudercontact.php>*.

Bijlagen

Bijlage 1 Gebruikte vragenlijsten belemmerende en bevorderende factoren

Producten

Bijlage 2 Verwijzing presentatie Ouderbetrokkenheid

Bijlage 3 Handleiding en vragenlijsten bevorderende en belemmerende factoren

Bijlage 4 Activiteit Visie op ouderbetrokkenheid

Bijlage 5 Activiteit Startgesprekken

Bijlage 6 Activiteit Ouders goed en tijdig informeren

Bijlage 7 Activiteit Huiswerk

Bijlage 1 Gebruikte vragenlijsten belemmerende en bevorderende factoren

Onderzoek belemmerende en bevorderende factoren ouderbetrokkenheid

Op de aan het Project Versterking Samenwerking deelnemende scholen gaat onderzocht worden of de onderstaande belemmerende en bevorderende factoren een rol spelen op de desbetreffende rol. Hieronder staan de factoren met daarbij de onderzoeksmethoden. De staan gerangschikt op onderzoeksmethode.

Op een aantal factoren kan het projectgroep lid (na enig uitzoekwerk) zelf antwoord geven. Om antwoorden te krijgen op een aantal andere factoren dienen leerkrachten bevestigd te worden. Vraag minimaal 2 leerkrachten van de onder-, midden- en bovenbouw voor een goed beeld. Tevens dienen een aantal vragen gesteld te worden aan ouders. Vraag minimaal 3 ouders per onder-, midden- en bovenbouw, waarbij je rekening houdt met je schoolpopulatie.

Acties projectgroep leden scholen

Goed toegepast ouderbeleid
Is er een beleidsplan? Is er op basis van een visie een actieplan opgesteld? Is deze in samenspraak met ouders, team en directie opgesteld? Wordt dit door de hele school heen ook goed toegepast en zijn die actiepunten 'zichtbaar'? Projectgroep leden beantwoorden deze vragen.
Visie op ouderbeleid van de school
Zie punt hierboven
Warme overdracht met educatieve partners én ouders
Is er warme overdracht? Is warme overdracht vastgelegd in het beleidsplan ouderbetrokkenheid? Hoe wordt dit uitgevoerd op school? Instroom: peuterspeelzaal/kinderopvang, andere basisscholen, Tintaan, 3+ groep. Uitstroom: andere basisscholen en middelbare school. Dagelijks, waar nodig: BSO/TSO, ouders Projectgroep leden beantwoorden deze vragen.
Open deur 'policy' (voor deur)
Wat zijn de mogelijkheden tot inloop voor ouders bij leerkracht/klas en directie/IB-er? Is dit onderdeel van het beleidsplan? Hoe wordt dit uitgevoerd? Projectgroep leden beantwoorden deze vragen.
Zichtbaarheid van directeur en leraren
Zijn de leerkrachten en directeuren zichtbaar en benaderbaar voor ouders? Is dit onderdeel van het beleidsplan? Hoe wordt dit uitgevoerd? Denk aan 8.20 al in klas zijn, na lesdag nog aanwezig en benaderbaar, loopt de directeur door de gangen tijdens inloop/uitloop. Projectgroep leden beantwoorden deze vragen.

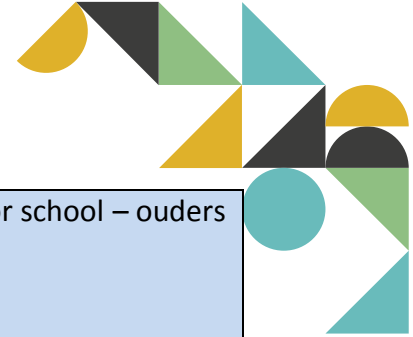

Ouders weten hoe ze hun kinderen didactisch en pedagogisch kunnen ondersteunen bij huiswerk
Wordt er actief en structureel aan ouders verteld hoe ze kunnen begeleiden bij huiswerk? Wordt er structureel uitleg over de stof gegeven (didactiek)? Is dit onderdeel van het beleidsplan? Hoe wordt dit uitgevoerd?
Projectgroepleden beantwoorden deze vragen.
Vieringen, betrokkenheid ouders door ongedwongenheid op school creëren
Welke momenten van informele bijeenkomsten zijn er op de school? Is dit onderdeel van het beleidsplan? Hoe wordt dit uitgevoerd?
Projectgroepleden beantwoorden deze vragen.
Huisbezoeken
Worden er huisbezoeken afgelegd? Is dit onderdeel van het beleidsplan? Hoe wordt dit uitgevoerd?
Projectgroepleden beantwoorden deze vragen.

Vragen aan leerkrachten scholen

Beheersing Nederlandse taal (schrijven, lezen, spreken, luisteren)
Leerkrachten maken een lijst van hun eigen klas met inschatting of ouders de Nederlandse taal wel/denk niet/weet niet goed beheersen, zodanig dat ze communicatie tussen school en thuis kunnen lezen en begrijpen.
Gezinssamenstelling (denk aan eenoudergezinnen, grote gezinnen, wisselende)
Leerkrachten maken een lijst uit de leerling-administratie van hun klas: groter dan 4 kinderen, eenoudergezinnen (1 opvoeder) en co-ouderschap (2 opvoeders) en de rest
Gelijkwaardigheid: zien ouders en leerkrachten het belang ervan in dat ze didactische en pedagogische partners zijn.
Vraag aan leerkrachten: Hoe zie je dit en geef er voorbeelden van? Je moet kunnen zeggen of dit op jouw school goed voor elkaar is.
Passende communicatie
Vraag aan leerkrachten: Welke middelen worden ingezet voor welke boodschap en hoe houd je rekening met verschillen tussen ouders? (schriftelijk, mondeling, mail, site, telefonisch) Is dit onderdeel van het beleidsplan? Hoe wordt dit uitgevoerd? (Maak hierbij een onderscheid in boodschap op school-, klasse en leerlingniveau)
Verschillen in beelden t.a.v. het instituut school vanuit culturele/sociale achtergrond van ouders. Verschillen in beelden t.a.v. opvoeding vanuit culturele/sociale achtergronden ouders. Zowel leraren en ouders beantwoorden deze vragen. Probeer hier ook een algemeen beeld krijgen hoe actief ouders zijn.
Vraag aan ouders: Laat ouders een uitspraak doen over een lijstje met stellingen met de vraag of het een taak voor school, ouders of beiden is. Leerachterstanden wegwerken: taak voor school – ouders – beiden Kanjertainingaanpak: taak voor school – ouders – beiden Huiswerk: taak voor school – ouders – beiden Gezonde voeding: taak voor school – ouders – beiden Bedtijd: taak voor school – ouders – beiden Aanpak laaggeletterdheid / analfabetisme: taak voor school – ouders – beiden

Ervoor zorgen dat kinderen ook na schooltijd met vriendjes spelen: taak voor school – ouders – beiden
Voorlichting social media: taak voor school – ouders – beiden
Schoolverzuim: taak voor school – ouders – beiden
Sexuele voorlichting: taak voor school – ouders – beiden
Schooladvies middelbaar onderwijs: taak voor school – ouders – beiden
Kledingvoorschriften: taak voor school – ouders – beiden
Zelfredzaamheid wat betreft toiletgebruik kleuters: taak voor school – ouders – beiden
Zelfredzaamheid wat betreft aan- uitkleden kleuters: taak voor school – ouders – beiden
Voorlezen kinderen: taak voor school – ouders – beiden
Veterstrikken: taak voor school – ouders – beiden
Stimuleren deelnemen buitenschoolse activiteiten: taak voor school – ouders – beiden

Vragen aan ouders

Inleiding ouderbetrokkenheid.

Tijdgebrek bij ouders (werk, tweeverdieners, onregelmatig werken, hobby's)

Vraag aan ouders: Is tijdgebrek een belemmering voor u om betrokken te zijn bij school en het schoolse leren van uw kind? (Gaat om hun ervaring, doorvragen hoeveel tijd ze aan schoolse zaken besteden en kunnen besteden en wanneer dat kan in de week.) (denk aan interesse tonen, nieuwsbrieven lezen, huiswerk, voorlezen)?

Positieve attitude van leraren t.a.v. ouders

Vraag aan ouders: Waaraan zie je dat leerkrachten de rol van ouders van toegevoegde waarde zien voor de ontwikkeling van de leerling (interesse in thuissituatie, regelmatig informeel contact, betrekken bij leerproces enz.)

Je als ouders welkom voelen, vriendelijkheid

Vraag aan ouders: Voel je je welkom op school? Ja/ nee/ soms. Word je positief benaderd? Waarom voel je je welkom?

Vragen aan nieuwe ouders en ouders die al langer een kind op school hebben.

Verschillen in beelden t.a.v. het instituut school vanuit culturele/sociale achtergrond van ouders. Verschillen in beelden t.a.v. opvoeding vanuit culturele/sociale achtergronden ouders. Zowel leraren en ouders beantwoorden deze vragen. Probeer hier ook een algemeen beeld krijgen hoe actief ouders zijn.

Vraag aan ouders: Laat ouders een uitspraak doen over een lijstje met stellingen met de vraag of het een taak voor school, ouders of beiden is.

Leerachterstanden wegwerken: taak voor school – ouders – beiden

Kanjertrainingaanpak: taak voor school – ouders – beiden

Huiswerk: taak voor school – ouders – beiden

Gezonde voeding: taak voor school – ouders – beiden

Bedtijd: taak voor school – ouders – beiden

Aanpak laaggeletterdheid / analfabetisme: taak voor school – ouders – beiden

Ervoor zorgen dat kinderen ook na schooltijd met vriendjes spelen: taak voor school – ouders – beiden

Voorlichting social media: taak voor school – ouders – beiden

Schoolverzuim: taak voor school – ouders – beiden

Sexuele voorlichting: taak voor school – ouders – beiden Schooladvies middelbaar onderwijs: taak voor school – ouders – beiden Kledingvoorschriften: taak voor school – ouders – beiden Zelfredzaamheid wat betreft toiletgebruik kleuters: taak voor school – ouders – beiden Zelfredzaamheid wat betreft aan- uitkleden kleuters: taak voor school – ouders – beiden Voorlezen kinderen: taak voor school – ouders – beiden Veterstrikken: taak voor school – ouders – beiden Stimuleren deelnemen buitenschoolse activiteiten: taak voor school – ouders – beiden
Gelijkwaardigheid: zien ouders en leerkrachten het belang ervan in dat ze didactische en pedagogische partners zijn.
Vraag aan ouders: Hoe zie je dit en geef er voorbeelden van? Je moet kunnen zeggen of dit op jouw school goed voor elkaar is.

Geen acties nodig

Betrokkenheid van de school in de buurt
Gaan we niet onderzoeken
Rekening houden met verschillen
Niet apart onderzoeken overlap met positieve attitude/gelijkwaardigheid
Niet apart onderzoeken open / Gesloten houding
Overlap met positieve attitude/gelijkwaardigheid
Gastvrijheid
Niet apart onderzoeken (overlap met zichtbaarheid en open deur)
Wederzijds vertrouwen en hoge verwachtingen
Wederzijds vertrouwen overlapt met gelijkwaardigheid, ieder zijn eigen rol. Hoge verwachtingen alleen vanuit literatuur onderzoeken.
Zelfvertrouwen en zelfbeeld van ouders
Onderzoek alleen vanuit literatuur
Genderverdeling ouders
Onderzoek alleen vanuit literatuur

Bijlage 2 Verwijzing presentatie Ouderbetrokkenheid

Presentatie is te verkrijgen op de website: www.opleidingsschooldestedendriehoek.nl

Bijlage 3 Handleiding en vragenlijsten bevorderende en belemmerende factoren

Inleiding

Om ouderbetrokkenheid verhogende activiteiten succesvol te kunnen inzetten is het belangrijk de factoren die daarbij een rol spelen in kaart te brengen. Om de factoren in kaart te brengen is een korte vragenlijst met stellingen ontwikkeld. Het gaat daarbij om de mening en beleving van leerkrachten en ouders en kan tezamen zorgen voor een betrouwbaar en valide beeld van de factoren. De vragenlijst kan geheel anoniem ingevuld worden.

In deze handleiding komen de volgende praktische stappen aan de orde:

1. Introductie bij leerkrachten en ouders
2. Wat is het doel van deze vragenlijst?
3. Wie vult de vragenlijst in?
4. Hoe wordt de vragenlijst afgenomen?
5. Hoe worden de ingevulde vragenlijsten verwerkt?
6. Hoe worden de gegevens ingezet?

1. Introductie bij ouders

Voorafgaand aan de afname van deze vragenlijst is het advies de ouders te informeren over het feit dat de school de ouderbetrokkenheid wil gaan verhogen. Boven de vragen van de ouders staat nog een korte introductie voor ouders.

2. Wat is het doel van deze vragenlijst?

Een doelstelling van deze vragenlijst is allereerst om ouders en leerkrachten de mogelijkheid te geven de factoren van de eigen school naar eigen inzicht en mening te kunnen beoordelen. Daarnaast wordt inzicht verkregen in de factoren op een school. Er komt uit welke belemmerend of bevorderend zijn.

De vragenlijst kan ook gebruikt worden om te bepalen op welke activiteit(en) de nadruk gelegd kan worden: visie en beleid, ouders informeren, huiswerkbeleid en startgesprekken.

3. Wie vult de vragenlijst in?

Er zijn twee vragenlijsten ontwikkeld. De eerste is voor leerkrachten en een tweede is voor ouders. Advies is om zeker de helft van de leerkrachten, verdeeld over de verschillende bouwen, de vragenlijst te laten invullen.

Stuur alle ouders de vragenlijst of selecteer er willekeurig een aantal. Advies is om zeker 25% van de ouders de lijst te laten invullen. Ook weer verdeeld over de bouwen.

4. Hoe wordt de vragenlijst afgenomen?

Het advies is om de vragenlijst digitaal af te nemen. Hierdoor gaat het analyseren van de gegevens snel en makkelijk. Ook is het makkelijk om op deze manier de enquête te verspreiden. Hiervoor kan Google Forms gebruikt worden. zorg dat er na elke factor en ruimte voor opmerkingen of vragen komt.

Bedenk welke ouders mogelijk ondersteuning kunnen gebruiken bij het invullen of interpreteren van de verschillende stellingen.

5. Hoe worden de ingevulde vragenlijsten verwerkt?

- De score per factor wordt berekend.
- Opmerkingen per factor worden door de werkgroep ouderbetrokkenheid geïnventariseerd.
- Maak een ranglijst van de factoren. In eerste instantie worden de uitslagen van de leerkrachten en ouders apart bekeken.

Hoe bereken ik de score per factor?

De **antwoorden op de stellingen** worden als volgt gescoord:

- (bijna) nooit, helemaal mee oneens: 1
af en toe; enigszins mee oneens: 2
vaak; enigszins mee eens: 3
(bijna) altijd; helemaal mee eens: 4

Iedere factor heeft 4 stellingen (en één 5). Tel per factor de scores van de stellingen bij elkaar op en deel dit door het aantal stellingen. Rond de score af met twee cijfers achter de komma, dit is de score van de desbetreffende factor.

Voorbeeld:

op school zijn mensen vriendelijk en voel ik mij welkom. > 2

1. In en rondom school word ik begroet door personeel van de school. > 3
2. In en rondom school kom ik in contact met andere ouders. > 2
3. Leerkrachten luisteren naar wat ik te vertellen heb. > 4

$2+3+2+4=11$ $11/4=2.75$ > de factor "welkom voelen" krijgt een score van 2.75 >

6. Hoe worden de gegevens ingezet?

De werkgroep ouderbetrokkenheid die deze vragenlijst heeft uitgezet analyseert de uitkomsten en maakt een plan van aanpak:

- Aan de hand van de scores per factor wordt in kaart gebracht welke factoren mogelijk belemmerend of bevorderend zijn op de school.
- Met deze factoren wordt rekening gehouden als de ouderbetrokkenheid verhogende activiteiten worden ingezet.
- De uitkomsten en het plan van aanpak worden gedeeld met leerkrachten en ouders.

Vragenlijst factoren Leerkrachten

Scholen en hun leerkrachten willen het beste voor hun kinderen. Ze zijn steeds op zoek om de kwaliteit van het onderwijs te vergroten. Echter is niet elke school gelijk. Leerlingaantallen en -populatie kunnen verschillen. Sociaal-culturele achtergronden van ouders kunnen anders zijn. Het maakt nogal uit of er gewerkt wordt op een klein dorpschool of een school middenin een grote stad.

Elke school heeft zo zijn eigen factoren die bevorderend of belemmerend werken om een activiteit ten behoeve van ouderbetrokkenheid succesvol te laten zijn. Een belemmering op een school zou bijvoorbeeld de Nederlandse taal kunnen zijn. Als de school daar geen rekening mee houdt bij het vormgeven en uitzetten van bijvoorbeeld het informeren van ouders zal dat niet effectief en succesvol verlopen.

Om te kunnen achterhalen waar een school rekening mee dient te houden bij het inzetten van ouderbetrokkenheid verhogende activiteiten is er een vragenlijst ontwikkeld. Deze lijst bestaat uit een aantal stellingen. Ouders en leerkrachten vullen een vragenlijst in. Aan de hand van de uitkomsten worden bevorderende en belemmerende factoren van een school in kaart gebracht. Vervolgens kan de school rekening houden met deze factoren.

Hieronder leggen wij u een aantal stellingen voor. De stellingen zijn gekoppeld aan de verschillende factoren. Bij iedere factor staan steeds 4 of 5 stellingen. Onder ieder onderwerp is er ruimte voor op- of aanmerkingen.

U kunt per stelling steeds kiezen uit de volgende antwoordcategorieën:

- (bijna) nooit; helemaal mee oneens
- af en toe; enigszins mee oneens
- + vaak; enigszins mee eens
- ++ (bijna) altijd; helemaal mee eens

Passende communicatie

1. Ik weeg steeds af wanneer ik ouders op de hoogte breng van de ontwikkeling van hun kind op school.
2. Ik informeer ouders naar mijn mening vaak genoeg over de ontwikkeling van hun kind op school.
3. Ik informeer ouders naar mijn mening op de juiste manier over de ontwikkeling van hun kind op school.
4. Ik breng ouders op de hoogte van ontwikkelingen (wat de kinderen leren, uitstapjes, nieuwe leerling) van mijn klas.

Warme overdracht met educatieve partners

1. Er vindt altijd een warme overdracht plaats met educatieve partners (denk aan kinderopvang, Tintaan, 3+-groep, andere basisschool bij zij-instroom, VO).
2. Op school worden ouders uitgenodigd voor de warme overdracht met educatieve partners.
3. De leerkracht zorgt ervoor dat ouders inbreng hebben tijdens de warme overdracht met educatieve partners.
4. De uit een warme overdracht verkregen informatie is beschikbaar voor alle leerkrachten.

Positieve attitude van leraren t.a.v. ouders

1. Ik laat aan ouders merken dat ik contact met hen belangrijk vind.

2. Ouder(s) en ik werken samen aan de ontwikkeling van hun kind.
3. Inbreng van ouders neem ik serieus.
4. Binnen de school benadert iedereen ouders altijd positief.

Gelijkwaardigheid. Het erkennen van elkaars expertise, kennis en inbreng.

1. Ik sta open voor feedback van ouders op mijn manier van lesgeven.
2. Ik sta open voor feedback van ouders op hoe ik de leerlingen benader.
3. Ik sta open voor feedback van ouders op de wijze waarop ik communiceer met ouders.
4. Ik sta open voor de opvoedkundige opvattingen van ouders. Ook als het niet mijn opvattingen zijn.

Huiswerk. Bekendheid bij ouders hoe ze didactisch en pedagogisch kunnen ondersteunen bij huiswerk.

1. Ik informeer ouders over het feit dat zij een coachende rol moeten hebben wanneer hun kind huiswerk maakt.
2. Ik maak ouders bewust van het feit dat er thuis een fijne sfeer rond huiswerk moet zijn.
3. Het is wenselijk dat er thuis en op school op dezelfde manier gewerkt wordt. Ik maak duidelijk hoe er op school gewerkt wordt en dus hoe het huiswerk gemaakt moet worden.
4. Ik zorg dat de informatie die ik geef over hoe te kunnen ondersteunen bij huiswerk begrijpelijk is voor ouders.

Er is een visie waaruit beleid is voortgekomen.

1. Ik weet wat de visie van de school is op ouderbetrokkenheid.
2. De visie op ouderbetrokkenheid is omgezet naar een ouderbetrokkenheidsbeleid.
3. In het ouderbetrokkenheidsbeleid staan acties die in samenhang met elkaar de visie op ouderbetrokkenheid verwezenlijken.
4. Ik sta achter de wijze waarop wij als school invulling geven aan het ouderbetrokkenheidsbeleid.

68

Beheersing Nederlandse taal van ouders (schrijven, lezen, spreken)

1. Ik weet welke ouders de Nederlandse taal goed beheersen en welke niet.
2. Als ik ouders informeer, houd ik rekening met de mate van beheersing van de Nederlandse taal.
3. Als school hebben we afspraken gemaakt over hoe we rekening houden met de mate van beheersing van de Nederlandse taal van ouders.
4. Tijdens oudergesprekken pas ik mijn woordgebruik aan, aan de mate van beheersing van de Nederlandse taal van ouders.

Vragenlijst factoren Ouders

We zijn op onze school steeds bezig het beste voor de kinderen te doen. Het betrekken en samenwerken met ouders is daarbij een belangrijk onderdeel. Als school willen we ouders nog meer betrekken bij het onderwijs en de kinderen.

Om dat te kunnen doen, hebben we de feedback van ouders nodig. We willen graag weten hoe ouders tegen bepaalde dingen aankijken.

We vragen u op een aantal stellingen te reageren. Er staan steeds 4 of 5 stellingen per onderwerp. Onder ieder onderwerp is er ruimte voor op- of aanmerkingen.

U kunt per stelling steeds kiezen uit de volgende antwoorden:

- (bijna) nooit; helemaal mee oneens
- af en toe; enigszins mee oneens
- + vaak; enigszins mee eens
- ++ (bijna) altijd; helemaal mee eens

Op school zijn mensen vriendelijk en voel ik mij welkom.

1. In en rondom de school word ik begroet door het personeel van de school.
2. In en rondom de school kom ik in contact met andere ouders.
3. Leerkrachten luisteren naar wat ik te vertellen heb.
4. De directie luistert naar wat ik te vertellen heb.

Ouders kunnen de school en klas binnen komen als ze dat willen. Directie en leerkrachten zijn aanspreekbaar.

1. Ouders kunnen de school in komen.
2. De leerkracht van mijn kind kan ik bereiken als ik een vraag of opmerking heb.
3. Het is mij bekend wanneer ik de leerkracht kan bereiken als ik een vraag of opmerking heb.
4. Gedurende de werkweek zijn er verschillende mogelijkheden om de directeur van de school te spreken.

De school communiceert op zo een manier dat de boodschap duidelijk overkomt.

1. Ik ben op de hoogte van hoe het met mijn kind op school gaat.
2. Ik word genoeg geïnformeerd over hoe het met mijn kind op school gaat.
3. School kan ouders informeren door mail, nieuwsbrieven, brieven, telefoontjes, gesprekken, facebook, Klasbord en op andere manieren.
Ik word op een voor mij juiste manier geïnformeerd over hoe het met mijn kind op school gaat.
4. Ik ben op de hoogte van ontwikkelingen van de klas van mijn kind. Denk hierbij aan uitstapjes, gastlessen, welke onderwerpen er in de klas behandeld worden, enzovoort.
5. Ik ben op de hoogte van de algemene schoolzaken. (Denk aan veranderende schooltijden, schoolfruit, afscheid van een juf, personele bezetting, enzovoort.)

Leerkrachten laten merken dat ze ouders belangrijk vinden.

1. Ik merk dat de leerkracht contact met ouders belangrijk vindt.
2. Ik werk samen met de leerkrachten aan de ontwikkeling van mijn kind.
3. Ik voel me gehoord door de leerkracht.
4. Ik merk dat de leerkracht mijn inbreng fijn vindt.

Gelijkwaardigheid. Het erkennen van elkaars expertise, kennis en inbreng.

1. Ik sta open voor opmerkingen van de leerkracht over mijn manier van opvoeden.
2. Ik sta open voor opmerkingen van de leerkracht over mijn manier van communiceren richting de leerkracht.
3. Ik sta open voor opmerkingen van de leerkracht over mijn manier van communiceren met mijn kind.

4. Ik sta open voor de manier van lesgeven van de leerkracht. Ook als het niet mijn manier zijn.

Ondersteuning huiswerk.

(Onder huiswerk worden ook activiteiten verstaan die thuis worden ondernomen en in het teken staan van de schoolse ontwikkeling. Denk bijvoorbeeld aan voorlezen, een verteltas of letterdoos bij kleuters.)

1. Als mijn kind huiswerk krijgt, praten we thuis over dat huiswerk.
2. Als mijn kind huiswerk maakt, begeleid ik mijn kind op een positieve manier.
3. Het is wenselijk dat er thuis en op school op dezelfde manier gewerkt wordt. De leerkracht maakt mij duidelijk hoe er op school gewerkt wordt en dus hoe het huiswerk gemaakt moet worden.
4. De leerkracht geeft duidelijke informatie over hoe ik kan ondersteunen bij het huiswerk van mijn kind.

Tijdgebrek bij ouders (werk, tweeverdieners, onregelmatig werken, hobby's)

1. Binnen het gezin is er voldoende tijd om contact te leggen met school en/of leerkracht.
2. Binnen het gezin wordt er tijd vrijgemaakt voor het schoolwerk van mijn kind.
3. Thuis is er, wanneer nodig, tijd om mijn kind te begeleiden bij huiswerk dat wordt meegegeven.
4. Ik ben tevreden over de hoeveelheid tijd die er beschikbaar is binnen het gezin om te besteden aan het schoolwerk van mijn kind.

Bijlage 4 Activiteit Visie op ouderbetrokkenheid

Doel van activiteit
<ul style="list-style-type: none">• De school formuleert een heldere visie op ouderbetrokkenheid en de rol van ouders bij de ontwikkeling van het kind.• Er ontstaat samenhang in ouderbetrokkenheid verhogende activiteiten.• Er ontstaat draagvlak voor dit beleid binnen de school.
Theoretische achtergrond
<p>Hoeffgen & Ter Burg, 2013 geven aan dat het gedrag van de medewerkers van de school de visie op ouderbetrokkenheid zichtbaar en duidelijk moet zijn. Om dit te kunnen bereiken is een duidelijke visie en een expliciet beleid voorwaardelijk. De <i>gezamenlijke bedoeling</i> ontstaat door elke activiteit die de betrokkenheid van ouders moet stimuleren moeten samenhangen met de visie en het beleid van de school.</p> <p>Uit alle informatie die van school naar ouders gaat, moet ook blijken hoe belangrijk de school het samenwerken met ouders vindt en hoe de school dat vorm wil geven.</p>
Richtlijnen / Voorwaarden
<ol style="list-style-type: none">1. Formuleer als school waarom je ouders wilt betrekken. Beschrijf welke meerwaarde de school ziet. Creëer draagvlak binnen het team en zorg dat alle leerkrachten de noodzaak voelen van het betrekken van ouders.2. Spreek af wat je onder de term ouderbetrokkenheid verstaat.3. Onderzoek door middel van de bijgeleverde vragenlijst de bevorderende en belemmerende factoren. Houdt met deze factoren rekening als je de ouderbetrokkenheid verhogende activiteiten gaat voorgeven en inzetten.4. Kies naar aanleiding van punt 1 activiteiten uit die dat bewerkstelligen. Beschrijf per activiteit duidelijk het doel. Communiceer dat doel ook naar ouders.5. Evalueer na maximaal een jaar door middel van het borgingsdocument het effect van de ingezette activiteiten.6. Wijs iemand in het team aan die de kar gaat trekken. Deze persoon is verantwoordelijk voor de te nemen stappen, besluitvorming, borging en evaluatie. De school zorgt voor voldoende uren voor deze persoon om deze taak goed uit te kunnen voeren.
Praktische uitvoering
<ul style="list-style-type: none">• Zet visie, beleid, afspraken, doelen, evaluatie op papier. Advies is om dit puntsgewijs te doen en geen hele verhalen op te schrijven.• Probeer alle teamleden en ouders bij het ontwikkelen van visie en beleid te betrekken. Laat alle teamleden zich uitspreken over de visie en de doelen bij de activiteiten. Laat ouders meekijken wat een school wil inzetten. Laat voldoende ouders de vragenlijst over de factoren invullen.• Geadviseerd wordt om tijdens enkele snel opvolgende teammomenten teamleden te informeren, visie en beleid te maken en doelgerichte activiteiten op te stellen. Maak vervolgens een planning met voldoende lucht en ruimte om dat in te voeren.• Informeer teamgenoten in 1 á 2 keer over ouderbetrokkenheid, voordat er besluiten genomen moeten worden.
Onderzochte bevorderende en belemmerende factoren vanuit vragenlijst

Bijlage 5 Activiteit Startgesprekken

Doel van activiteit
<ul style="list-style-type: none">• Door een startgesprek te houden met ouders leg je contact en creëer je vertrouwen, verbondenheid en een relatie tussen leerkracht en ouders vanaf het begin van het schooljaar.• De leerkrachten krijgen informatie uit eerste hand over de kinderen in hun klas.
Theoretische achtergrond
<p>Het organiseren van startgesprekken aan het begin van het schooljaar is één van de meest effectieve activiteiten om de betrokkenheid van ouders te vergroten (De Vries, 2014). In het startgesprek maken ouders en leraren kennis met elkaar en bouwen meteen een relatie op. Hierdoor nemen ouders en leerkrachten makkelijker contact met elkaar op en kunnen zij beter samenwerken. Doel van startgesprekken is contact, vertrouwen en verbondenheid creëren tussen school en ouders vanaf het begin dat de leerling de school binnenkomt.</p> <p>De meerwaarde van het startgesprek wordt met name ervaren als er in volgende informele en formele oudergesprekken op wordt teruggekomen. Uitgangspunt is dat ouders voornamelijk zelf aan het woord zijn. Tijdens het gesprek zal de leerkracht een open en nieuwsgierige houding aan moeten nemen. Belangrijke vaardigheden daarbij zijn luisteren, doorvragen en samenvatten om te kijken of de ouder ook goed begrepen is.</p>
Richtlijnen / Voorwaarden
<ol style="list-style-type: none">1. Zorg ervoor dat ouders informatie geven over hun kind. Ouders zijn daarom zoveel mogelijk zelf aan het woord. Laat ouders dat ook voor de gesprekken weten.2. Kom tijdens volgende oudercontacten terug op het startgesprek.3. Nodig alle ouders uit en geef het een verplicht karakter.4. Plan gesprekken in de tweede/derde week. Zo kent de leerkracht de kinderen al een klein beetje, maar hoeven ouders niet lang te wachten op een gesprek.
Praktische uitvoering
<ul style="list-style-type: none">• Nodig alle ouders uit in de eerste weken van het schooljaar.• Denk na over de voorbereiding. Ouders kunnen vragen mee naar huis krijgen die gesteld worden. De school kan ook een vragenlijst laten invullen. De school kan er ook voor kiezen aan te geven wat het doel is van het startgesprek.• Denk na of leerlingen ook bij een startgesprek aanwezig zijn.• Denk na of duocollega's samen de gesprekken doen of het verdelen.• Advies is om 15 minuten voor een gesprek te plannen.• Denk als school na of je van elk gesprek en verslag wil maken. Het voornaamste doel is om goed contact te maken, dus erg van belang is het maken van een verslag niet. Noteer wanneer nodig wel opvallende zaken. <p>Vragen voor ouders tijdens het startgesprek kunnen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none">- Welke droom heeft u voor uw kind?- Hoe omschrijft u uw kind?- Wat vindt u de sterke kanten van uw kind?- Wat vindt u minder sterke kanten van uw kind?- Waarmee motiveert u uw kind in de opvoeding?- Wat demotiveert uw kind in het algemeen?- Hoe ervaart u de opvoeding van uw kind?- Zijn er punten in de ontwikkeling van uw kind waarover u zich zorgen maakt?- Bemerkt u spanning bij uw kind als hij/zij naar school toe moet? En is die spanning dan te herleiden?- Wat vindt uw kind leuk op school?- Welke tip wilt u de leerkracht meegeven?- Welke verwachting heeft u van uw kind?
Onderzochte bevorderende en belemmerende factoren vanuit vragenlijst

Bijlage 6 Activiteit Ouders goed en tijdig informeren

Doel van activiteit
<ul style="list-style-type: none">• Ouders zijn op de hoogte van de ontwikkeling van hun kind en zaken die binnen de klas gaande zijn.• De school spreekt af welk middel er gebruikt wordt bij welke boodschap.
Theoretische achtergrond
<p>Als ouders weten wat kinderen leren en doen op school en gerichte vragen kunnen stellen, ontstaat er een rijker gesprek (Fan en Chen, 2001).</p> <p>Duidelijk is dat naarmate leraren ouders vaker benaderen, ouders vaker geneigd zijn om ook te investeren in het school(se) leven van hun kinderen, ongeacht de klas waarin de kinderen zitten en ongeacht de sociaaleconomische achtergrond van de ouders. Dit kan bereikt worden door ouders op een begrijpelijke manier te informeren over de uitgangspunten van hun onderwijs.</p> <p>Kinderen voelen dat ouders geïnteresseerd zijn en voelen hun steun. Dat zorgt ervoor dat kinderen positiever naar school kijken en beter gaan presteren. Henderson en Mapp (2002) geven aan dat als ouders de didactiek weten die school gebruikt, ze hun kind ook beter kunnen helpen.</p> <p>Andersom geldt het goed informeren ook. Leraren moeten kennisnemen van de leefsituatie van ouders en kinderen. Ouders kunnen leraren informeren over hun eigen bezigheden en interesses en die van hun kinderen, waardoor leraren zich kunnen inleven in de thuissituatie en er een betere verbinding tussen thuis en school tot stand kan komen (Menheere & Hooge, 2010; Sardes, 2013).</p>
Richtlijnen / Voorwaarden
<ol style="list-style-type: none">1. Leerkrachten snappen dat ouders geïnformeerd moeten worden over wat hun kind doet en leert op school. Ouders informeren over bijvoorbeeld schooltijden, schoolfruit, nieuwe juf in een schoolnieuwsbrief school zorgt niet voor een hogere ouderbetrokkenheid. Het is erg van belang dat dat duidelijk is op een school.2. Zorg dat de boodschap zo duidelijk gecommuniceerd wordt dat die voor alle ouders begrijpelijk is.3. Spreek af welke middelen er worden gebruikt om ouders te informeren over wat hun kind leert en doet op school. Trek daar één lijn in.
Praktische uitvoering
<p>In de theorie wordt niet duidelijk welke vormen van informeren het hoogste rendement opleveren. Er zijn de volgende opties:</p> <ul style="list-style-type: none">• (Nieuws)brieven meegeven• Mails versturen• De schoolwebsite gebruiken• Een ouderportaal gebruiken (bijvoorbeeld Parro van Parnassys, Klasbord, Digiduif, facebook)• Een whatsappgroep aanmaken• Ouders mondeling informeren• Een muurkrant in de klas maken• Enzovoort <p>De scholen die een ouderportaal gebruiken zijn over het algemeen daar erg positief over. Advies is om dat in ieder geval te gaan inzetten.</p> <p>De boodschap kan zijn:</p> <ul style="list-style-type: none">• wat de kinderen leren / aan welke doelen er gewerkt wordt;• welke activiteiten daaraan gekoppeld zijn;• hoe ouders hieraan kunnen bijdragen;• hoe ouders kunnen begeleiden bij huiswerk;• welke uitstapjes er zijn;• welke handvaardigheidslessen er gegeven worden;• dat er een nieuwe stagiaire is;• enzovoort.
Onderzochte bevorderende en belemmerende factoren vanuit vragenlijst

Bijlage 7 Activiteit Huiswerk

Doel van activiteit

- De school stelt de functie en het doel vast van huiswerk.
- Teamleden maken concrete afspraken over hoe huiswerk gegeven wordt en wat voor een huiswerk er gegeven wordt.
- De school bespreekt af hoe ze ouders informeren over hun rol bij het maken van huiswerk.

Theoretische achtergrond

Cooper, Lindsay en Nye (2000) geven aan dat ouders bij het begeleiden van huiswerk veelal met een oplossing bezig zijn en minder met het leerproces van het kind. Huiswerk heeft effect als kinderen geen druk ervaren van ouders. Wanneer huiswerk een meer vrijblijvend dan verplichtend karakter heeft, is de externe druk minder belemmerend. Daarnaast is het van belang dat kinderen steun voelen van ouders. Het samen kijken naar, hulp aanbieden ten behoeve van, en/of positief reageren op huiswerk draagt bij aan het leerproces van de leerling. De mate van ondersteuning en supervisie is cruciaal voor het succes van huiswerk.

Uit onderzoek van Menheere en Hooge (2010) blijkt dat het begeleiden bij huiswerk door ouders ook een negatief effect kan hebben. Zij zien een overwegend negatief effect als het gaat om rekenvaardigheid en ouderbetrokkenheid bij huiswerk. Volgens Menheere en Hooge kan dat komen doordat ouders andere strategieën gebruiken dan dat op school gebeurt.

Huiswerk kan zowel een educatieve, communicatieve als een politieke of profileringsfunctie hebben (Expertisecentrum TOP, 2013; Menheere & Hooge, 2010; Sardes, 2013; Van Voorhis, 2004). De educatieve functie van huiswerk ligt in de verbetering van de leerprestaties door extra inoefening. Daarnaast worden de studievaardigheden (plannen, verantwoordelijkheid nemen, doorzettingsvermogen, hulp leren vragen) erdoor vergroot.

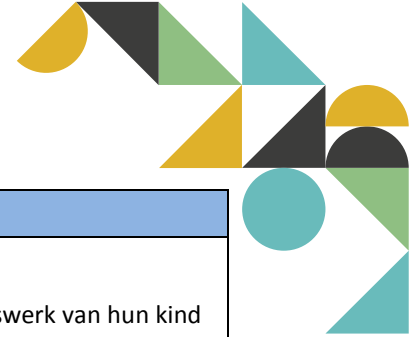
De communicatieve functie stimuleert de vakinhoudelijke communicatie tussen school en ouder en ouder en kind. Een ouder ziet bijvoorbeeld wat een kind op school leert.

Tenslotte is er nog de politieke of profileringsfunctie. Ouders vinden soms dat huiswerk iets is wat bij school hoort. De school laat merken te voldoen aan dat verwachtingspatroon en geeft huiswerk.

Richtlijnen / Voorwaarden

1. Spreek als school af welke doelen de school wil bereiken bij het geven van huiswerk. Spreek af welke functies huiswerk hebben op de school. Dit is essentieel om te bepalen wat voor een huiswerk je mee geeft.
2. De school maakt duidelijk dat ouders de nadruk moeten leggen op het proces en niet op het uiteindelijk resultaat.
3. De school informeert de ouders over de didactiek van het huiswerk. Er wordt aangegeven welke strategieën gebruikt kunnen worden of hoe er moet worden geoefend.
4. De school organiseert huiswerk zo dat er een bepaalde vrijblijvendheid is. Niet elke kind moet verplicht zijn om hetzelfde huiswerk te maken. Dit wordt ook duidelijk naar ouders gecommuniceerd.
5. Echter, in de bovenbouw kan er gewerkt worden aan een geleidelijk overgang is naar het VO. Dat betekent huiswerk een meer verplicht karakter kan krijgen.
6. School organiseert huiswerk op zo'n manier dat er maatwerk geleverd wordt, maar dat het werkbaarheid blijft voor leerkrachten.

Praktische uitvoering

- Overleg waar mogelijk met ouders wat voor dat specifieke kind goed huiswerk is.
- Vraag huiswerk niet meer terug naar school. Organiseer het zo dat ouders het huiswerk van hun kind ook thuis kunnen nakijken. Of dat er niet nagekeken hoeft te worden.
- Sta stil bij de moeilijkheidsgraad. De leerling moet in staat zijn om de opdracht zelfstandig naar behoren te maken, maar de opdracht dient wel uitdagend genoeg te zijn.
- Vraag kinderen wat voor een huiswerk zij leuk vinden.
- Probeer zo min mogelijk werkblad als huiswerk te geven. Kijk of je spelletjes kan verzinnen die ouders en kind thuis kunnen doen.
- Spreek binnen de school af hoe lang een kind met ouders thuis met huiswerk bezig is en wat de frequentie is. Bijvoorbeeld vier keer in de week een kwartier.

Onderzochte bevorderende en belemmerende factoren vanuit vragenlijst

Bijlage 8 Handleiding vragenlijst borging/evaluatie

Vervolgonderzoek ouderbetrokkenheid: Aanleiding/ probleemstelling

Het onderzoek naar ouderbetrokkenheid uit de 1^e tranche heeft een aantal producten opgeleverd:

- Het in kaart brengen van belemmerende en bevorderende school factoren op de eigen school.
- Vier effectief bewezen ouderbetrokkenheid verhogende activiteiten: Visie en beleid, ouders informeren, startgesprekken en huiswerk.

Aan de hand van de in kaart gebrachte school specifieke factoren en de vier activiteiten zijn er per deelnemende school conclusie en aanbevelingen geschreven.

Het vervolgonderzoek van januari tot juni 2017 is erop gericht om instrumenten te ontwikkelen waarmee de school kan onderzoeken hoe de aanbevelingen ten behoeve van de ingezette activiteiten in de praktijk zijn ingezet op de school.

Methode

Ten behoeve van dit vervolgonderzoek zal een vragenlijst worden ontwikkeld.

De vragen voor de vragenlijst zijn voortgekomen uit geraadpleegde literatuur. Uitgangspunten zijn hierbij de voorwaarden/richtlijnen en praktische uitvoerbaarheid van de vier activiteitenkaarten vanuit het onderzoeksverslag ouderbetrokkenheid.

De vragenlijst zal middels Google Forms binnen de bij het onderzoek betrokken scholen worden uitgezet onder ouders en leerkrachten. Naar aanleiding van de op- of aanmerkingen van ouders en leerkrachten worden de instrumenten waar nodig bijgesteld.

De vragenlijst moet een beeld geven van de stand van zaken met betrekking tot de vier activiteiten (nulmeting). Tevens kunnen de uitkomsten van de vragenlijst(en) gebruikt worden als discussiestuk binnen een team. Er wordt gekeken waar er bijstellingen nodig zijn. De vragenlijst kan ieder jaar worden afgenomen waarmee de ontwikkeling van de vier activiteiten gemeten en geborgd kan worden.

De vragenlijst wordt gestart met een aantal vragen over de voorwaarden/richtlijnen. Elke school moet daaraan voldoen. Vragen hierover moeten alle scholen opnemen in hun vragenlijst.

De vragen over de praktische uitvoerbaarheid zijn optioneel. Elke school kan de vraag stellen die de school wil en wat past waarmee ze bezig zijn.

Planning

januari tot juni 2017

Activiteitenplan: maken vragenlijst (januari-maart)

- uitzoeken welke digitale manier van afnemen van de vragenlijst(en) gebruikt gaan worden (maart)
- uitwerken vragen in uitgekozen digitale manier van afname (april)
- pilot afname vragenlijst (april-mei)
- vragen in lijst evalueren / bijstellen vragenlijst (mei)
- handleiding voor school ten behoeve van inzet vragenlijst ouders/leerkrachten (mei)
- definitieve vragenlijst (mei)

Product

- vragenlijst ouders (Google Forms)
- vragenlijst leerkrachten (Google Forms)
- handleiding voor school ten behoeve van inzet vragenlijst ouders/leerkrachten

Handleiding vragenlijst

De onderzoeksgroep ouderbetrokkenheid heeft een aantal producten ontwikkeld dat de school kan inzetten om de ouderbetrokkenheid te verhogen. Deze producten zijn gemaakt naar aanleiding van het onderzoek. Scholen die aan de slag zijn gegaan met ouderbetrokkenheid en de acties hebben ingezet zijn wellicht benieuwd naar de bevinding van ouders en leerkrachten omtrent deze acties. Om dit inzichtelijk te maken is een borgingsdocument gemaakt in de vorm van een vragenlijst die de school kan gebruiken voor het evalueren van hun acties.

Doel vragenlijst

Het doel van deze vragenlijst is om de inzet omtrent de ingezette acties ten behoeve van ouderbetrokkenheid te evalueren. Het gaat hierbij om de acties aangaande:

- a) Visie en beleid van de school
- b) Startgesprekken
- c) Ouders goed en tijdig informeren
- d) Huiswerk

Wie vult de vragenlijst in?

Er zijn twee vragenlijsten ontwikkeld. Een voor leerkrachten en een voor ouders.

Geadviseerd wordt om zoveel mogelijk ouders de vragenlijst te sturen of een bewuste selectie te maken zodat de resultaten representatief zijn. Het is raadzaam de ouders per kind de vragenlijst in te laten vullen om op die manier ook klas/leerkracht-specifieke informatie te kunnen verkrijgen.

Hoe wordt de vragenlijst afgenomen?

Het advies is om de vragenlijst digitaal af te nemen. Hierdoor zijn de gegevens gemakkelijker te analyseren. Daarnaast is het eenvoudiger om de vragenlijst te verspreiden wanneer dit digitaal gebeurt. Hiervoor kan Google Forms gebruikt worden. Als u contact opneemt, kunnen wij dit binnen Google Forms delen. Bedenk welke ouders mogelijk ondersteuning kunnen gebruiken bij het invullen van de vragen.

Vragenlijst ouderbetrokkenheid
leerkrachten

*Verplicht

Visie en beleid

Ik weet waarom de school ouderbetrokkenheid belangrijk vindt *

	1	2	3	4	
(Bijna) nooit, helemaal niet mee eens	☐	☐	☐	☐	(Bijna) altijd, helemaal mee eens

Ik weet wat de school onder ouderbetrokkenheid verstaat *

	1	2	3	4	
(Bijna) nooit, helemaal niet mee eens	☐	☐	☐	☐	(Bijna) altijd, helemaal mee eens

Ouderbetrokkenheid vind ik een belangrijk doel van onze school

screenshot Google Forms

Hoe worden de ingevulde vragenlijsten verwerkt?

De score per actie wordt berekend en de school kan daar via grafieken of tabellen een overzicht uit genereren. De school analyseert de uitkomsten naar eigen inzicht en bespreekt deze in het team.

Deze uitkomsten leiden tot een gesprek binnen het team over de inzet van de acties en de bevindingen van de ouders aangaande de ingezette acties. Het gesprek heeft altijd als doel de ouderbetrokkenheid te verbeteren. Er wordt besproken hoe men omgaat met de uitkomsten en hoe de ingezette acties worden geoptimaliseerd voor de eigen school. Ten behoeve van het bespreken van de uitkomsten kan rekening gehouden worden met de volgende vragen:

- Wat wordt gewijzigd ten behoeve van de verbetering van de ouderbetrokkenheid?
- Waarom/Op basis waarvan wordt dit gewijzigd?
- Hoe wordt dit gewijzigd?
- Wie is verantwoordelijk voor deze wijziging?
- Wie voert deze wijziging uit?
- Wanneer worden deze wijziging uitgevoerd?
- Wanneer wordt de verbeterde actie uitgevoerd?
- Hoe worden ouders/leerkrachten hierover geïnformeerd?

Vragenlijst Leerkrachten

Uit vele onderzoeken is gebleken dat een grote mate van ouderbetrokkenheid de opbrengsten van de kinderen verhoogd. De afgelopen periode hebben wij als school activiteiten ingezet die hieraan bijdragen.

Met behulp van een aantal stellingen willen wij helder krijgen of we op de goede weg zijn of dat we ergens iets moeten aanpassen. In deze vragenlijst wordt per activiteit een aantal vragen gesteld waarmee wij een beeld willen krijgen van de inzet op onze school. De uitkomsten leiden uiteindelijk tot een teamgesprek met als doel de activiteiten te verbeteren.

Vragenlijst evaluatie/borging

U kunt per stelling steeds kiezen uit de volgende antwoorden:

- 1 (bijna) nooit; helemaal mee oneens
- 2 af en toe; enigszins mee oneens
- 3 vaak; enigszins mee eens
- 4 (bijna) altijd; helemaal mee eens

Visie en beleid

Met deze vragen willen wij weten of bij jou voldoende duidelijk is waarom wij ouderbetrokkenheid belangrijk vinden of dat we hieraan nog aandacht moeten besteden.

1. Ik weet waarom de school ouderbetrokkenheid belangrijk vindt
2. Ik weet wat de school onder de term ouderbetrokkenheid verstaat
3. Ouderbetrokkenheid vind ik een belangrijk doel van onze school
4. Ik weet dat er beleid op ouderbetrokkenheid is vastgelegd
5. Ik weet wat de belemmerende en bevorderende factoren zijn van de school ten aanzien van de ouderbetrokkenheid
6. Ik weet welke activiteiten de school uitvoert om de ouderbetrokkenheid te verhogen.
7. Ik weet wie verantwoordelijk is voor het traject om de ouderbetrokkenheid te verhogen, voor de besluitvorming daarover en voor de borging en evaluatie van de betrokkenheid verhogende activiteiten.

Startgesprekken

We hebben afgesproken elk jaar startgesprekken te voeren. Met deze vragen willen we in kaart krijgen welke afspraken of onderdelen hiervan goed verlopen en welke nog aandacht behoeven.

1. Tijdens mijn startgesprekken geven ouders genoeg informatie over hun kind om een goed beeld te kunnen vormen
2. Ouders weten vooraf wat ze kunnen verwachten van het startgesprek
3. Ik kom tijdens volgende oudercontacten terug op gemaakte afspraken vanuit het startgesprek
4. Ik nodig alle ouders uit voor een startgesprek
5. Ik vind dat de school ouders op de juiste manier voorbereidt op het startgesprek

6. Ik ben tevreden over de gesprekkencyclus bij ons op school
7. Ik vind dat wij als school een goede afspraak hebben gemaakt over de aanwezigheid van de leerling bij het startgesprek
8. Ik vind de afgesproken duur voor het startgesprek goed

Ouders goed en tijdig informeren

Over ouders goed en tijdig informeren hebben we afspraken gemaakt. De volgende stellingen leiden tot inzicht over hoe jij die hebt geïnterpreteerd en de afspraken toepast.

1. Ik weet dat de ouderbetrokkenheid toeneemt als ik ouders regelmatig informeer over wat het kind doet en leert op school
2. Ik informeer ouders in zo'n frequentie dat ouders een goed beeld hebben wat hun kind doet en leert
3. Ik denk na over hoe ik ervoor zorg dat de door mij verstuurd informatie voor alle ouders begrijpelijk is
4. De school heeft afgesproken op welke manier ouders worden geïnformeerd over wat het kind doet en leert
5. Ik vind dat de school de juiste manieren heeft gekozen om ouders te informeren over wat het kind doet en leert
6. Er zit variatie in de informatie die ik aan ouders stuur over wat hun kind doet en leert (denk aan doelen rekenen/taal/woordenschat, sociaal-emotionele doelen, gastlessen, knutselmiddag, gym, uitstapjes etc..)

80

Huiswerk

Ook over huiswerk hebben we bepaalde afspraken gemaakt. Met het beantwoorden van de volgende stellingen krijgen we helder waar nog aandachtspunten liggen.

1. Het aantal keer dat ik huiswerk aanbied is:
 - a. Nooit
 - b. Ongeveer 1 keer per maand
 - c. Ongeveer 2 keer per maand
 - d. Ongeveer 1 keer per week
 - e. Meerdere keren per week
2. Ik weet wat wij als school willen bereiken met het geven van huiswerk (doel/functie)
3. Ik maak ouders duidelijk dat de nadruk moeten liggen op het proces tijdens het ondersteunen bij huiswerk
4. Ik informeer alle ouders over de juiste didactische aanpak van het betreffende vak
5. Ik geef de ouder de keuze om samen met hun kind huiswerk te maken
6. Het lukt mij om huiswerk op maat aan te bieden
7. Ik ben tevreden over hoe huiswerk op mijn school wordt georganiseerd

Vragenlijst Ouders

De afgelopen tijd hebben we als school een aantal activiteiten ingezet om u als ouder meer te betrekken bij het onderwijs van uw kind. We hebben startgesprekken ingevoerd. Daarnaast zijn we u meer gaan informeren over wat uw kind doet en leert in de klas. Verder hebben we goed gekeken hoe we omgaan met huiswerk.

Wij zijn zeer geïnteresseerd in hoe u tegen bovenstaande acties aankijkt. We vragen u onderstaande vragen te beantwoorden. Zo krijgen wij een goed beeld wat u vindt. Aan de hand daarvan kunnen wij aanpassingen doen of doorgaan op de ingeslagen weg.

Tekst bij vragen over startgesprekken:

Dit jaar hebben we startgesprekken gevoerd op onze school. Uw rol was daarin belangrijk. We willen graag weten hoe u dit hebt ervaren.

Tekst bij vragen over informeren ouders:

We hebben u geprobeerd duidelijker te maken wat uw kind doet en leert op school. We willen graag weten hoe u dit hebt ervaren.

Tekst bij vragen over huiswerk:

We zijn huiswerk op een iets andere manier gaan benaderen. We willen niet meer dat het een verplichting is. We willen ouders duidelijker maken hoe kinderen hun huiswerk moeten maken en hoe wij bepaalde dingen op school aanleren. Ook hebben we aangegeven dat het thuis huiswerk maken in een goede sfeer belangrijk is.

Vragenlijst evaluatie/borging

81

U kunt per stelling steeds kiezen uit de volgende antwoorden:

- 1 (bijna) nooit; helemaal mee oneens
- 2 af en toe; enigszins mee oneens
- 3 vaak; enigszins mee eens
- 4 (bijna) altijd; helemaal mee eens

Startgesprekken

1. Ik heb een startgesprek gehad dit schooljaar
2. Ik geef tijdens het startgesprek genoeg informatie over mijn kind om de leerkracht een goed beeld te laten krijgen
3. Ik weet voorafgaand aan het startgesprek wat ik moet vertellen over mijn kind
4. Ik merk dat de leerkracht wat doet met de gemaakte afspraken vanuit het startgesprek
5. Ik ben tevreden over het aantal vaste gesprekken op school (3: startgesprek, februari en eind schooljaar)
6. Ik ben tevreden over de schoolafpraak dat kinderen (vanaf een bepaalde groep) bij het startgesprek aanwezig zijn
7. Ik vind dat mijn kind bij het startgesprek moet zijn
8. Ik vind dat er voldoende tijd is genomen voor het startgesprek

Ouders goed en tijdig informeren

1. De leerkracht informeert mij op zo'n manier dat ik weet wat mijn kind doet en leert
2. Ik begrijp de informatie die ik krijg over wat mijn kind doet en leert
3. Ik vind dat de school de juiste manieren heeft gekozen om mij te informeren
4. Er zit voldoende variatie in de informatie die ik van school krijg (denk aan doelen rekenen, taal, woordenschat, sociaal-emotionele doelen, gastlessen, knutselmiddag, gym, uitstapjes etc..)

Huiswerk

1. Mijn kind maakt thuis huiswerk
 - a. Nooit, mijn kind maakt thuis geen huiswerk
 - b. Ongeveer 1 keer per maand
 - c. Ongeveer 2 keer per maand
 - d. Ongeveer 1 keer per week
 - e. Meerdere keren per week
2. Ik weet waarom de school mijn kind huiswerk meegeeft
3. De leerkracht heeft mij verteld hoe ik ervoor moet zorgen dat er een goede sfeer is bij het maken van huiswerk
4. De leerkracht heeft mij verteld hoe ik het huiswerk kan uitleggen (Ik weet hoe dingen op school worden uitgelegd)
5. Ik weet dat het maken van huiswerk een eigen verantwoordelijkheid is
6. Ik vind het gegeven huiswerk passend bij mijn kind
7. Huiswerk wordt op school goed georganiseerd

